

DUNĂREA DE JOS

CONSILIUL JUDEȚULUI GALATI • CENTRUL CULTURAL DUNAREA DE JOS

Nr 134
aprilie
2013

Suflet către Suflet!

Toate pânzele sus

21 MARTIE 2013

ZIUA MONDIALĂ A POEZIEI

*la Colegiul Național Al.I. Cuza
Galăț*

La Colegiul Național Al.I.Cuza a fost sărbătorită Ziua Mondială a Poeziei printr-un meci mare între 11 poeți gălățeni, antrenați de către directorul Centrului Cultural Dunărea de Jos, Sergiu Dumitrescu și elevii și liceenii iubitori de literatură, antrenați de doamna profesor

Mihaela Știubianu. Au citit, recitat, au încercat performance poetry, în ordinea numerelor de pe tricouri: a.g.secară, Diana Marandici, Andrei Velea, Nicoleta Onofrei, Ion Zimbru, Vali Crăciun, Victor Cilincă, Angela Ribinciuc,

Alina Beatrice Cheșcă, Alexandru Maria și Simona Toma. În fotografia de grup de după încheierea ostilităților îi mai surprindem pe directorul adjunct Enache Cristian Gabriel și pe doamna profesor Mihaela Știubianu, care, împreună cu doamna director Dumitrașcu Pamfilia (foto 2, cu directorul CCDJ) s-au ocupat de toate cele necesare găzduirii „meciului” de pe „planeta Cuza” în condiții cât mai „fair play”. După cele două reprize, a urmat alta de autografe, pauza fiind deosebit de activă și ea, prin întrebările adresate de către liceenii poezilor, care au răspuns metaforic sau nu, vorbind despre inspirație, viață, frumos, adevăr, imaginar și real. (a.g.s.)

George LATEȘ,

Dintre sute de catarge

E greu de precizat cine a avut întâi ideea de a folosi flotabilitatea materialelor sau a construcțiilor din lemn pentru a ușura existența semenilor. Ca să treci o apă, ca să ajungi la o insulă îndepărtată sau chiar să pășești peste mări și oceane ca să găsești marginea lumii, iar, ulterior, să-ți dai seama că aceasta nu există, căci pământul e rotund, are nevoie de o minte scormonitoare, de o neliniște a firii, de o cutezanță care sperie gândul. Poate că ideea de a pluti i-a venit întâiului om care s-a mirat cum vietățile necuvântătoare se folosesc de trunchiuri de copac, de plauri sau de banchize ca să-și câștige mai ușor hrana sau să-și crească puii mai mari în siguranță, feriți astfel de poftă hrăpărețe ale prădătorilor. Legând trunchi de trunchi, omul a obținut o plută cu care s-a încumetat să parcurgă mai apoi distanțe tot mai mari pe cursuri de apă sau pe întinderi de lac sau chiar de mare. Navigatul prin efectul curgerii apei pe râuri sau fluvii era unidirecțional și, chiar dacă oamenii s-au folosit de el pentru a transporta materiale sau, mai recent pentru divertisment, a fost nevoie la un moment dat de vâsle și vâslași cu brațe puternice, care să învingă cerbicia curenților de apă sau pentru a deplasa dintr-un loc în altul pe lucii imobile plute sau bărci mai mari sau mai mici. Fluviile și mările, iar mai târziu oceanele n-au putut fi controlate doar de forța mâinilor celor curajoși și vâjnoși, de aceea omul s-a gândit să pună vântul la treabă, să ridice în mijlocul plutei sau bărcii sale un catarg de care să lege o pânză pe care s-o umfle curenții de apă și să-l ajute astfel să ajungă dintr-un loc într-altul, mânate astfel mai degrabă de inteligență decât de forța brută, niciodată suficientă ca să învingă stihiiile dezlănțuite..

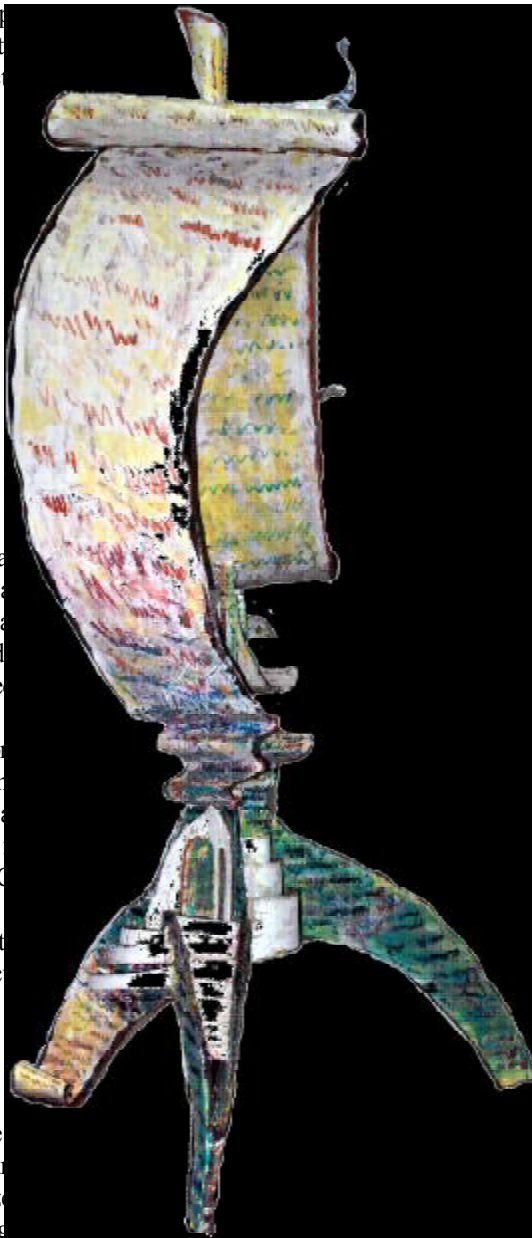
Odată descoperită această forță domolită a vântului, obligată să-l ajute pe om în călătoriile sale primejdioase dar tentante, barca și-a tot mărit dimensiunile, catargul a devenit mai înalt, apoi s-a multiplicat, iar pânzele s-au lățit și s-au adaptat ca formă și rezistență la ceea ce era nevoie pentru ca spiritul uman să lase în urmă pământul ferm și să se hazardeze pe construcția fragilă din lemn spre zări necunoscute. Primii navigatori pe ape învolburate de mare se țineau aproape de țărm, ca să știe pe unde să se întoarcă și să aibă unde trage pe timp de noapte sau când rezervele de hrană și apă se terminau. Călătoriile lor au devenit tot mai lungi, dar și primejdiile s-au înmulțit în aceste explicații cu ținte incerte. Aceștia nu erau negustori, ci mai degrabă un soi de pirați, porniți să jefuiască și să aducă în cetățile lor o pradă cât mai bogată. Cum vântul nu le era întotdeauna favorabil sau când furtunile păreau că frâng în bucăți corabia lor,, se foloseau și de forța brațelor pentru a vâsli și a duce astfel casa lor plutitoare spre o direcție mai prielnică sau într-un golf mai protejat de țărmuri înalte în care să aștepte liniștirea mării vrăjmașe. Când numărul corăbiilor s-a înmulțit, trasul la vâsle a căzut în sarcina prizonierilor de război sau a sclavilor legați în lanțuri de corabie și îndemnați cu lovituri de bici să tragă de acele lopeți de lemn ce puteau duce corabia și marinarii ei în direcția dorită. Erau condamnați la galere, iar viața lor depindea de voința celor ce-i mânau din spate fără ca cineva să-și facă milă de soarta lor vitregă.

În spațiul european întâii navigatori pe ape de mare cu corăbii mânate de pânze au fost grecii. Vechea Heladă, cu pământul ei pietros și arid, ars de soarele pârjolitor, nu-i putea hrăni pe oamenii cetăților cu ceea ce dobândeau de pe urma turmelor de capre și a măslinilor ce se încăpățâneau să-și înfigă rădăcinile printre pietre și prin crăpături de stânci. Marea și călătoria pe mare a devenit pentru vechii greci o alternativă mult mai tentantă decât ceea ce le oferea pământul. Corăbiile lor duceau și aduceau din zone riverane mărilor

Toate pânzele sus!

mărfuri și bogății pe care altfel nu le-ar fi avut, poate nici nu le-ar fi cunoscut. Pământul și marea au constituit pretexte temeinice pentru o construcție mitografică de anvergură: *Iliada* a devenit Cartea Pământului, iar *Odiseea* Cartea Mării. Texte sacre, mai exact spus sacramentale, cele două epopei s-au integrat în religia homerizantă și s-au bucurat de o difuzare și o receptare aidoma textelor religioase care au răzbătut peste veacuri. Aezii învățau cânturile lor pe de rost și le purtau apoi din cetate în cetate, muzica cuc are își însoțeau recitativul făcea parte din actul sacral, iar povestea marilor bărbați, eroi sau semize, deși motivată prin viață divină, are ceva din măreția actului liturgic contemporan. Jocul ocupat de *Odiseea* în această construcție mitică de anvergură, devenită ulterior religie focalizată pe așteptările omului grec ce-și încredința viața și avutul în mâinile lui Neptun sau Poseidon, este semnificativ în sine pentru măreția spiritului ce-a zămislit dintr-o precaritate existențială o cultură și o civilizație pe umerii căreia stă nu doar Europa, ci întreaga civilizație a mapamondului, așa cum dăinuie acesta de milenii. Pe bună dreptate, corabia cu pânze a grecilor, exemplară fiind *Argo*, cea pe care s-au îmbarcat argonauții, plecați în căutarea Lânii de Aur înspre legenda Colchidă sub comanda iscusitului căpitan Jason, e mai mult decât un vehicul practic, e un simbol generic al unei lumi care și-a încredințat destinul valurilor mării, mereu învolburată.

Așezați în cetăți de piatră pe țărmurile Pontului Euxin, comercianții și negustorii greci au ajuns și la gurile Dunării, iar de la un moment dat îndrăznit să exploreze brațele fluviului și apoi cursul întreg al fluviului în zona în care două porturi, Galați și Brăila, le ofereau acestor mărișori șansa de a cumpăra și vinde ce le făcea de trebuință. Corăbiile cu pânze din cele două porturi amintite aici încărcau grâne, piei, miere, sau pentru lumânări și descărcau ce le creau negustorii să aducă. De multe ori veneau golite de marfă, dar încărcate cu pietre, gresie sau bazalt, de care nu duceau lipsă vechile porturi grecești, devenite între timp turcești. Din munții de piatră descărcați din pânțele corăbiilor s-au cioplit dale și borduri cu care vechiul Galați s-a mândrit până de curând. Cei care stau vara pe malul Dunării și privesc cu melancolie spre vapoarele tot mai puține ce străbat apele fluviului, poate că-și pun întrebări firește despre cum arăta Galațiul pe vremea corăbiilor cu pânze. O fotografie de epocă îi ajută oarecum pe curioși să-și imagineze maiestozitatea de corăbii ducând spre Orient mana pământului nostru. Puțini știu însă că înaintarea corăbiilor pe fluviu în sus, era imposibilă doar prin forța vântului sau cea a vâslașilor. Ca să învingi curenții de apă, de pe mal edecarii și animalele de povară trăgeau, legați cu funii trainice, corabia ce-și urma astfel drumul până la locul de încărcare. Odată cu pânzele corăbiilor au dispărut și edecarii, cuvântul chiar s-a arhaizat, puțini mai știu să-l explice, dar mite să-l includă într-o poveste. Pesemne că și sursa poveștilor marinărești a secat odată cu dispariția corăbiilor cu pânze, doar bricul Mircea mai dăinuind ca remember pentru ceea ce-a fost timpul în care comanda căpitanului „Toate pânzele sus!” se auzea rostită în multe limbi ale pământului lângă țărmul Dunării albastre.

Odiseea din noi / Instalație realizată de Adrian Vădeanu, Athanor, Proiectul cArTESENTE

Poate poezia din noi... *

**POATE ECOURI NEW AGE,
POATE SPRE UN LIRISM NON-METAFORIC...**

*„Ca la noi la Covarbului”, ediția I- ii
Festivalul Interjudetean al Cântecului și
Dansului Popular pentru Copii*

Un (modest) elogiu al prozei gălățene

Ce știm despre viața Galaților din secolul al XIX-lea, ca să nu mergem mai adânc în tenebrele timpurilor trecute? Sau din cea a primei jumătăți a secolului al XX-lea? Dacă nu ne ducem prin arhive?

Fără literatură, mai mult niște date seci...

Literatura, proza în special, redă demnitatea vieții pur și simplu.

Proza lasă o mărturie palpabilă, care ajută imaginația să renască o lume pierdută.

Dă trecutului o dimensiune necesară

Spațiul și spiritul social-cultural covurluiano-teucean contemporan va supraviețui atât prin filme, fotografii, dar și prin literatură. Și în primul rând prin proză.

Ficțiune sau nu. Adevăr sau adevăr al minciunilor, ca să facem referire la un mare prozator al lumii.

Cu toții facem proză, dar puțini o știm, puțini o și scriem și și mai puțini reușim să o transfigurăm artistic...

La Dunărea de Jos sau în Țara de Jos a Moldovei, proza a dat nume importante: să ne amintim de Hortensia Papadat Bengescu ori Calistrat Hogaș. Sau, mai recent, de regretații Lică Rugină sau Mircea Mihai...

La o primă recapitulare a literaturii gălățene contemporane, găsim cel puțin 20 de prozatori consacrați, unii dintre ei scriind și proză scurtă, alții nu...

Nu vom face aici un pomelnic, dar ce ne-am face fără bătaușii din cârciuma blues-ului, fără mieii tunși zero sau acvariul cu pești exotici, fără conștientizarea faptului că văile Golgotei sunt oriunde și oricând, fără amintirile din lumea medicală, fără un cavaler de nisip sau niște umbre chinezești, fără o găină optimistă, fără o mașină de distrus totul ori o molie de sticlă, fără o cutie de păianjeni, fără un pretor sau un braconier, fără Defonia, fără un Dioclețian, fără o eșarfă neagră, fără un Ion Ionescu, fără o lucrare de control la istorie, fără un registru de gardă, fără o mireasă fără corp, fără Coșava, fără „Blazare”, fără o „Insulă”, fără „Falimentul proprietății Chistol & Co” ori un „vânt de miază noapte”, fără „diminețile Evei”?

Pentru cunoscători, cu siguranță am fi mult mai săraci!

Având ca unul dintre obiective mediatizarea cât mai bună a valorilor literare autohtone, Editura Centrului Cultural Dunărea de Jos, în măsura posibilităților, încearcă, dacă se poate cât mai non-conformist, să țină mereu în atenția iubitorului de frumos istoria și evoluția fenomenului literar.

Colecția cArtEsențe, ajunsă la poezie la numărul 12, iar acum cea de proză scurtă aduce sau readuce în prim plan scriitori valoroși...

Acest experiment editorial-artistic nu face, în ultimă instanță, decât o nouă invitație la cunoașterea adevărată a scriitorilor noștri, dar și a artiștilor plastici, care, cu mai mult sprijin din partea autorităților, vor putea face un pas și mai hotărât către marea lume a literaturii și a artelor... Prin traduceri, prin promovare la târguri naționale și internaționale.

Prin cărțile amintite sau sugerate, prin cărțile viitoare, poate vom găsi o mare poveste de iubire, un mare erou sau anti-erou și, cine știe, vor veni turiștii să vadă un alt balcon celebru, o faleză nemaipomenită, un turn de televiziune, o poartă turcească, un pânzar, un restaurant... panoramic ori pizzeria lui Bubu, Strada Lacului sau zarzărul înflorit al lui Țipor, o mahala precum cele ale lui Dimitrie Lupu, eroul nostru de azi, o casă a unui alt William Shakespeare sau Marin Preda localnic, dacă nu cumva a unui alt Don Quijote amator de șah sau nu.

Povestea de prietenie și de luptă frumoasă (care poate fi viața, rostul nefiind să câștigi, cum cred unii care se cred învingători) pe care o veți afla astăzi, din „Gambit”, are toate șansele să devină istorie. Sau legendă... Don Marat Țvetenco și Don Alejandro Almiante Saavedra, personajele care intră azi în scenă, merită un grup statuar precum Don Quijote și Sancho Panza.

Deocamdată au o carte bijuterie! O carte a „unui cavaler subțire”, vorba unui personaj... O meditație asupra Frumuseții și, dacă sunteți atenți, asupra Ființei!

Scrie undeva Dimitrie Lupu, și putem lua aminte:

„Dar orice ți-ar fi dat să faci, să gândești întotdeauna planuri și răspunsuri frumoase în ce te privește, fiindcă numai frumusețea câștigă, deși necunoscătorilor li se arată ca și cum ar pierde mereu.”!

(text prezentat la lansarea cărții „Gambit”)

a.g.secară

Colecția cArtESEŢE - proză

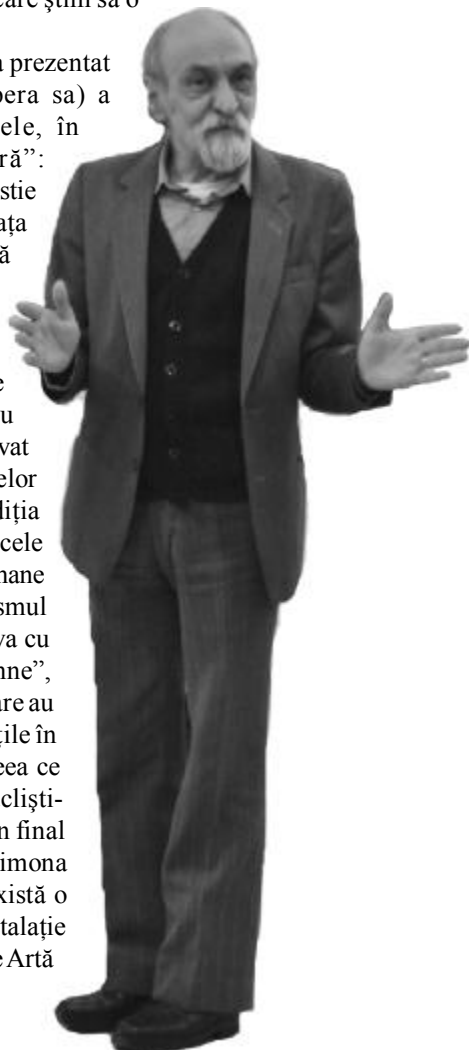
GAMBIT

Dimitrie Lupu

Joi, 28 martie 2013, la mansarda Centrului Cultural Dunărea de Jos, a fost lansat primul volum de proză scurtă din colecția „cArtESEŢE – proză”: „Gambit” de Dimitrie Lupu, o emoționantă povestire despre o prietenie extraordinară, aproape fantastică, ținând cont de finalul misterios, mai degrabă apropiat de o anume spiritualitate extrem orientală sau sud-americană. O meditație asupra valorilor vieții, asupra Frumuseții și a felului în care știm să o primim.

Victor Cilincă, care l-a prezentat pe D. Lupu (dar și opera sa) a consemnat, printre altele, în cotidianul „Viața liberă”:

„Scriitorului bun tare bine-i mai șade modestia! O lecție de măsură și modestie ne-a oferit-o, joi, prozatorul Dimitrie Lupu (...) Chiar dacă nu a cedat în fața elogiilor, spunându-ne, cu mâna pe inimă că, ascultându-ne, se întreabă dacă este real sau dintr-o povestire a sa: „Nu sunt nici pe departe scriitorul acela, vedeți-vă de treabă! Sunt un ins care își vede de treaba lui. Atâta tot! Tot ce fac - cu mâna pe inimă vă mărturisesc, este cu bucurie și dragoste.” Criticul a.g.secară a deschis seria prezentărilor, făcând și o trecere în revistă a bunilor prozatori gălățeni, cel puțin 20 de nume notabile. Lupu este, „practic, unul dintre marii prozatori contemporani”, după cum a observat criticul Viorel Ștefănescu, care a scos în evidență „stratificările” textelor scriitorului, cu multiple trimeri și adâncimi. S-a mai vorbit despre erudiția unuia dintre cei mai retrași scriitori, căruia i-au scos alții, cu insistențe, cele șapte volume publicate, la Galați sau în Capitală, înaintea „Gambit”-ului: romane și proză scurtă realistă, SF și fantastică, dar un fantastic sprijinit pe realismul descrierii și al înțelegerii naturii umane. „Miti scrie cu bucurie”, observa cu emoție și poeta Stela Iorga, colega patriarhului Cenaclului „Noduri și Semne”, „vinovat” de formarea și ascensiunea literară a multor scriitori gălățeni, care au beneficiat de analizele sale pe text. Prozatorul Ion Avram a vorbit, cu cărțile în mână, despre autorul care „are, cu certitudine, siguranța condeiului, ceea ce presupune o siguranță a gândirii”, „un reper”, iubit de generații de cenacliști-discipoli. „Nimic nu rămâne după noi, decât ceea ce dăruim”, ne-a spus în final plasticiana care a dăruit „instalația” plastică însoțitoare a volumului - Simona Pascale, continuându-se tradiția începută la colecția de poezie, unde există o colaborare cu gruparea Athanor, fiecare carte lansată fiind însoțită de o instalație de artă, realizată în cazul colecției de proză de către colaboratori ai Școlii de Artă – clasă de pictură și de grafică.

M. Sebastian

Katia NANU

Poziția copilului

***Am văzut un film românesc!**

O întâmplare ca oricare alta. Orice om se poate uita la filme, chiar un gălățean fără cinematografe în orașul său, își poate rupe câteva ore pentru a merge la Brăila să vadă civilizată, la Mall, un film. Relația spectatorului cu ecranul unui cinematograful este alta decât cea cu micul ecran. Televizorul ne-a transformat în activiști pentru cauze pierdute, pentru că asta este politica românească, obsedant întreținută în emisiunile zilnice, sau divertismentul subțire, îngroșat de glume proaste și apariții dezgolate. Filmul pe televizor, de cele mai multe ori străin, este violent, cu tușe sexiste groase, și se transformă într-o anexă a bombelor de sezon-corupție, accidente de mașină, greve sau dispute între partide și lideri politici. Despre victoriile noastre cinematografice aflăm doar după competițiile internaționale. Ne mulțumim cu satisfacția de a ști că undeva, departe, generații noi de regizori și actori nu lasă filmul românesc să moară. Produsul final însă ajunge greu sau foarte rar la noi. Iar când, din întâmplare sau pentru că vrem cu orice preț să fim la curent cu noul val cinematografic românesc, vedem produsul, senzația este că el repetă la infinit problemele noastre obsedante, viața noastră mizeră, durerile noastre nestinse de câteva decenii. Ne regăsim particular și repetitiv în filmele acestor decenii postdecembriste cu pușcăriile, copiii abandonati, murdăria de pe străzi, corupția din partide și afaceri, avorturile și melodramele tipic românești, care pentru neaveniți par ireale, însă nouă ne oferă aceeași senzație ca cea trăită zilnic în fața unui jurnal de știri. Pare un soi de masochism, să căutăm cu orice preț victoria în gunoierul existenței noastre...

Nu sunt critic de film, nu știu dacă este bine sau rău. Știu numai că filmul românesc actual, cel bine făcut, îngroșă și mai mult dezastrul, accentuează revolta și lasă mai mereu spectatorilor gustul amar al neputinței. Este greu de văzut tocmai pentru că reface, hiperbolizând, o realitate obositoare, tristă. Asta dacă nu este vorba despre comedii, șușe atât de simplist alcătuite încât ți se face jenă să te uiți la ele până la sfârșit. Umorele în cinematografia românească s-a împotmolit odată cu pierderea lui Amza, Caragiu, Jean Constantin sau Dem Rădulescu. Când ieși de la un film românesc, ai sau un sentiment de disconfort aproape fizic, sau îți este rușine, sau nu ai înțeles jumătate din dialog din cauza sunetului prost... Și mai sunt alte o mie de alte motive pentru care în multe localități nimeni nu a simțit neapărat nevoia de a se ocupa de reparația unor săli de cinematograful. De aceea spun că afirmația am văzut un film românesc este pe cât de simplă, pe atât de mulțumitoare. Cel puțin în plan personal.

***Banalitatea unei drame**

„Poziția copilului” este înainte de toate un **film**. Nu neapărat unul românesc. Este, poate, recognoscibil locul, ne sunt familiare unele amănunte specifice de limbaj sau comportament, însă nu asta contează. Este o peliculă adevărată, populată cu actori care nu fac teatru în platou, ci joacă în fața camerei de luat vederi, cu profesioniști în spatele acesteia, o regie inteligentă și un scenariu fără false mirări sau lozinci moralizatoare. O intrigă valabilă oriunde altundeva, o dramă banală ca orice dramă adevărată încarcă emoțional spectatorul, lăsându-l fără respirație în momentul final, ca după o privire aruncată într-un abdomen deschis pe masa de operație. Întâmplarea e cunoscută și o s-o povestesc doar pe scurt. Un bărbat face un accident de mașină, calcă un copil, iar familia

Toate pânzele sus... pentru cinematografia românească!

sa, bine situată, încearcă să-l scape de închisoare. Mama sa, o femeie pe cât de puternică, pe atât de obsedată de copilul ei, nu reușește să-și lase băiatul, acum bărbat, să-și trăiască propria viață. În fața familiei căreia fiul ei i-a ucis copilul, ea își plânge propriul fiu pierdut într-o copilărie idilică, fără întoarcere. Înțelegerea vine, dacă vine, undeva în afara întâmplării din film. Mama dominatoare și insinuată obsesiv în viața băiatului- bărbat nu poate trăi viața acestuia, cum nu reușește niciun părinte, indiferent de bunele sale intenții sau de tenacitatea aspirațiilor personale. Luminița Gheorghiu (Cornelia) este o actriță extraordinară, apărută, pentru spectatorul nevizat, aproape de niciunde, la maturitate, într-un rol principal de o complexitate firesc integrată în economia peliculei. Practic, filmul este al ei, gravitează în jurul acestei mame care își devorează inconștient fiul. Bogdan Dumitrache (fiul-Barbu), Ilinca Goia (Carmen, partenera acestuia), Florin Zamfirescu (tatăl) sau Adrian Titieni (martorul), ca să amintesc doar câțiva dintre actori, vibrează la unison sub bagheta regizorului Călin Peter Netzer. Este o echipă fără cusur, într-un film curat, cinstit, construit după toate regulile celei de-a șaptea arte.

*Trei secvențe

Trei secvențe sunt suficiente pentru a vă creiona valențele subtile interpretative ale filmului. Prima poate fi scena repetiției dintr-o sală studio, la un spectacol de operă. Profesoara, interpretă cunoscută de operă dirijează un cuplu, cântă împreună cu el, împinge femeia către bărbat, cu satisfacția puterii pe care i-o dă propria experiență dar și prestigiul în fața mai tinerilor colegi. În sală, mulțumită și dorind instinctiv să facă același lucru cu fiul său și consoarta lui, Cornelia primește lecția într-un mod cât se poate de personal.

A doua secvență se petrece în camera bărbatului recuperat de pe câmpul de luptă al accidentului. Lovit la spate, acesta este îngrijit de mamă, uns cu alifii, masat apoi până jos, pe spate, cu o dragoste aproape incestuoasă de Cornelia.

O altă filmare cu impact emoțional extrem este cea din finalul filmului, când Barbu, fiul, reușește să-și înfrângă teama și coboară în sfârșit din mașină pentru a-și cere iertare de la tatăl copilului pe care îl omorâse în accident. Scena, fără cuvinte, este văzută doar prin ochii mamei, care îi privește hohotind de plâns în oglinda retrovizoare a mașinii.

*De ce?

Pentru că viața nu este film. Viața bate filmul și fiecare dintre noi are o poveste, o întâmplare, o dramă, un secret care poate deveni poveste. Numai că atunci când se construiesc poveștile, scriitorii, scenariștii, cred că ele trebuie edulcorate, sau dimpotrivă, maculate cu tușele groase ale mizeriei umane. Din simple fapte de viață, tragediile sau bucuriile noastre se transformă în caricatura lor. Filmul românesc a devenit de câteva decenii încoace propria sa caricatură. Nu analizez cauzele, sunt mulți alții mai avizați decât mine care pot să o facă. Simplitatea, trăirea autentică, zicerea adevărată a lucrurilor care ni se întâmplă poate avea valoare de simbol. Călin Netzer își merită cu prisosință ursul său de aur. Chiar ursul acesta mi se pare un simbol. E un trofeu cu greutate specifică și reprezintă un animal atât de cunoscut nouă, românilor. Mare, impunător, cu poveste în spate, dar hrănindu-se din ce în ce mai des la tomberon în lipsa pădurii de acasă.

Marius CHIRU

Toate pânzele sus!

Marienburger Strasse trebuie să se fi găsit în spatele lui învăluită în ceață. Trecerea lină printre castani cu scoarța alb gri albastru într-o degradare picturală. Frunzele roșu închis încinse veșted de o brumă ce îneca în parfumul ei până și respirația. Tot mai în față se vedea și Rinul și de la acea distanță se ghiceau pânzele vreunei fregate. Apărură doi cerșetori, un bărbat foarte îmbătrânit și o femeie care se vindea. El era în niște zdrențe care curgeau de pe el, ea, fiică risipitoare, cu un păr aproape soios prins într-o coadă mare. Rogerius le privi picioarele dezgolite, ale lui negre, ale ei purtau încă albul vreunei perechi de încălțări vândute când vremea era mai caldă pe o sticlă de băutură ieftină. Rochița verde decolorată de soarele verii era ascunsă în partea de sus de un cojocel jigărit ca o insultă, iar gura știrbă a bărbatului îi dădu un fior de greață. Nu cereau nimic, dar se postaseră într-un fel incomod în calea lui. Nu păreau să sufere de frig, nenumăratele nopți sub cerul liber îi căliseră. Scotoci prin buzunare și le întinse fiecăruia câte o bancnotă mare. Un “danke”, un surâs știrb, un miros indefinit. Își continuă drumul după această primă vamă și ajuns în zona docurilor văzu gloata de zilieri și de pierde vară ce se împingeau în jurul unui responsabil pentru bucată de pâine neagră și păhărelele de rom ce le-ar fi fost convenite după o zi de muncă ca hamal. Doi zdrahoni își apărau șeful de mulțimea înfierbântată, două biciuști așternându-se pe ici pe colo, unde înghiontelile indignau spiritul burghez. Înjurăturile se înteteau pe măsură ce selecția se apropia de sfârșit și încă vreo douăzeci de bărbați se și vedeau, în lipsa slujbei, cerșind toată ziua sau disputându-și prostituatele noi pentru a le oferi protecție. Vorba umblând repede, când intră pe o stradă laterală îi ieșiră în întâmpinare nu unul, doi, trei sau patru vagabonzi ci doisprezece plus primii doi “vameși” care nu mai îndrăzniră să se apropie. Două fete nu mai mari de șaisprezece ani, aproape dezbrăcate, o bătrână cu o căciulă în mână și fără de păr în cap, doi diformi, un vlăjgan cu obrazul tăiat, pe un trotuar mai erau patru inși de până în patruzeci de ani ramoliți de băutură, un moș fără un ochi și o ființă fără picioare dar care părea că nu are nici bust din unghiul din care îl privea Rogerius, țintuit locului de armata de arătări onirice. Femeia cheală îndrăzni să-i ceară un bănuț binefăcătorului căzut ca o mană cerească în port. Începu să scoată de pe unde avea bancnote mai mari sau mai mici, diformii mai apucară abia niște mărunți, Rogerius le dădu și un inel fără de valoare umplut de dezgustul acestei de-a doua vămi. În spate-i se iscăse o încăierare dar nu mai întoarse capul să privească. După cinci-șase pași se trezi apucat de mână de ceva rece, de o forță sdrobitoare. Dădu să-și retragă mâna dar nu putu.

- Vino după mine!

Era omul fără picioare, cu un bust ca și inexistent, singurul care nu se înfipsea la pomană. Îl urmă pe infirm care se deplasa cu un fel de scule pe care le ținea în mâini și care îi serveau pentru a pași. Abia se putea ține după bărbatul care parcă avea vreo treizeci de ani, poate treizeci și cinci, un bluzon marinăresc aproape curat, păr negru netăiat de luni de zile și care îl conduse într-o tavernă mai dichisită vis-a-vis de care stătea ancorată, cu bordajul alb ca un sân de femeie, o navă ce stătea să fie descărcată.

Înăuntru, unde înjurături daneze se întretăiau cu vorbe de duh nemțești, Rogerius luă o bere infirmului, el prefăcându-se abstinent. După două minute de tăcere, omul cu proteze îi arătă misterios un vas cu pavilion suedez acostat mai în amonte. Pânzele albe întinse gata de plecare păreau că alungaseră cețurile de pe întinderea fluviului.

- Trebuie să pleci cât mai repede cu acea corabie.

- ?!

Scapă de blestem.

Nu se știe de unde scoase omul o foarfecă. Își lăasă capul pe spate, tăie o șuviță neagră de la spate și i-o întinse lui Rogerius indicându-i s-o așeze în buzunarul de la piept. El făcu întocmai.

Afară se mai încălzise puțin de la soarele învelit într-un halou gri, vântul nu bătea în docuri, albatroșii nu roiau după pește. Puțină mișcare observă doar la nava care urma să fie descărcată. Comenzi răstite scurt în daneză, aerul molatec și umed al apei, vag miros de praf. Vânoșii blonzi strângeau vela mare, sus de tot vela zburător urmă și ea la rând, jos amețeala hamalilor, scrâșnetul vinciurilor, cutele apei, doi pescăruși flămânzi aproape abordând nava. Rogerius își rotea privirea când la vasele nordice, când la două bărci pescărești la care trăgeau voinicește niște băieți priperniciți. Vela gabier se lăasă să cadă, în vreme ce trei marinari pasau o sticlă de rom la țarm.

Rogerius, neras de trei zile, alese să scapere pentru a aprinde un trabuc. Soarele îi lumină fața,

alungând hibernalul apărut prea devreme, iar două pale succesive de vânt duseră un ghiomotoc de frunze încoace și încolo. Carele cu pește veneau din amonte mânate de tineri în pantaloni de Lemberg, forfota portului creștea, de peste Rin se răsturna glas de clopote, vreun suedez întârziat grăbea spre navă. Apa era de un negru natural, nimeni nu stătea să admire peisajul ce devenea vădit industrial, el simțea emoția plecării, acel gol în stomac ce vine să astupe traheea, o lacrimă interioară și detașarea de unele chestii ne semnificative poate.

Doi funcționari ai Băncii Angliei verificau ceva pe teren, însoțiți de un armator spilcuit. Trei „curtezane” grase se preumblau prin dană luând în deriziune miezul de zi ce stătea să vină. Cărciumele își dădeau prinosul de bere negustorilor și mateloților însetați. Răsete, înjurături birjărești și negocieri scurte împletite cu rugă murmurate în barbă.

O cabrioletă scrâșni în spatele lui și se întoarse. Din ea coborî cea care îi luminase ultimele luni - în rochie neagră, pălărie și voaletă ce nu lăsa fața la vedere, fals doliu după Maltzhan. Venea drept spre el și simți inima zbatându-i-se ca pentru ultima oară. Înger al morții, corp mlădios, miros aproape imperceptibil de lalele negre, acum îi vedea privirea de un albastru tenebros.

- O dimineată tocmai perfectă.

- Încerci să fii spirituală.

- Exclus. Dar stau și mă gândesc, care este rostul? unde m-aș putea duce? nu-mi mai suport situația.

- Ce este de făcut, trebuie făcut.

Și porniră a se plimba de-a lungul cheiului ros de timp. Lăsau în urmă vasele pântecoase, iar Rogerius o strânse tare de mâna stângă. Sufletele lor licăreau ca doi gemeni având cordoanele ombilicale petrecute în jurul gâtului.

Margarethe ridică voaleta și își șterse o lacrimă inexistentă. Era mai mică decât el cu trei ani, dar păreau născuți în același ceas și în același minut. Nu se văzuseră mai mult de câteva ori, dar iubirea lor crescuse cu fiecare respirație.

Două sălcii încrucișate zăceau răsturnate în oglinda apei care curgea parcă mai repede. De-aici Rogerius se întoarse și Margarethe cu el. Îl opri, îl îmbrățișă și începu să suspine. Rămaseră așa ca ferecați în lanțuri mult timp. Rotația planetei se oprise, soarele binefăcător îi scâldea pe toți, de la prunci la bătrâni, vântul odihnitor înfoia sălciile și se închina furtunii lor sufletești, mâinii ei aproape pământii ce-l strângea de haină, semnalele marinărești se revărsau cu nepăsare prin spații în care bubuiau două inimi neconsolate cu soarta lor, a lumii, a vreunui univers.

- În ultimele zile m-am gândit. Nu pot fi cu tine.

- Nu am fi lăsați.

Nici nu am puterea să mă înfurii. Și toamna asta îmi face rău.

Începu să plângă, nori gri se vedeau dincolo de apă, frenezia vieții se desfășura pe cele două maluri, chiote de băieți, cai nechezând, o tobă undeva departe, clopotul unei nave, strigătul unui vânzător de limonadă, foșnet de rochii, pescărușul țipând supărat, veninul unei sudălmi ungurești, poezia cerșetorilor înșiruiți pe trotuar la distanță reglementară, haina lungă a unui locotenent, spițele unei căruțe hârbiute, marfa în exces, false aprobări, rânjete mustind a usturoi, doi țărani uitându-se rătăciți în lungul unei străzi, evantaiul unei doamne, mucii și roind ai unui copil, mirosul de fecale al rigolelor, lumina solară izbind în butoaiile cu brânză abia descărcate, fabrica de cherestea mușcând din liniștea ce se instaura pentru o clipită:

- te-am iubit mai mult decât pe mine!

arborii depărtării se unduiau în ritmul valurilor unei mări și mai depărtate

un Paracelsus bătrân stă aplecat deasupra retortelor

visul se îngâna cu somnul, iar somnul se veștejea peste o mare moartă, totul însumându-se și curgând cu splendoare în oceanul de greață al omenirii

scoase sticlucă cu lichidul roșu brun, iar paloarea din obrazul ei spunea trista poveste

i-o dete fără ceremonial și el o privi în ochi fără să o privească

degetele îi mișcau spasmodic și nu mai avea nici glas, nici cuvinte

roiul de gânduri i se încurca până aveau să îi rămână mute

surzenia unei lumi și perversitatea unei generații, mai mult decât cântecul greierilor un vânt încet îi

dădea senzația de vomă și de suspensie și îi zbură pălăria Margarethei

își lipi șuiorul de lichid de buze și supse de acolo ca dintr-un sân matern

luciditatea speciei stătea dezvelită ca un muribund, odihna arcadiană zăcea în spumele ei

derizorii

făcu și ea același lucru

și îi zâmbi

sau poate era un zâmbet adresat omenirii

sau lui nimeni

el vedea cum laudanumul îi trece prin vene și cum plămâinii îi sucombă sub greutatea lui

căzură în genunchi îmbrățișați și printre lacrimi și șuvițele ei blonde văzu cum vasul suedez

părăsește portul cu pânzele umflate de un vânt deslănțuit, ultimul bilet pe care și-l refuzase

totul se stinse

stătea îmbrățișată întru thanathos

Ultimul Reggae

Paul BLAJ

pentru că nu știu când dispar planetele

îmi spui la o cafea că lumea e praful de pe copitele unui cal bolnav
și că viața ta de azi pare tot mai mult o trecere de pietoni decolorată

acasă târziu filmele cu lumină sepia cad ușor pe lacul tău de unghii
și mi-e dor să te întreb cum întreabă călătorii în gară la ce linie stăm

cânt cu glas încet primul tău geamăt el este imnul meu național cred
din când în când îți pun degetul pe spate și îți desenez încet coloana

când sunt singur un tren suspendat cade cu mine într-o țară asiatică
steagurile ar trebui să fie albe ca aburul gurii tale și ar fi multă pace

de multe ori mergi de parcă m-ai visa cu o străină eu îți auresc ochii
îți spun că ești cea mai străină că te voi înșela în fiecare zi până mor

m-ai luat în brațe cum culeg bătrânelele mărunțișul de pe tejghea și
de atunci mă dor microbusurile când pleacă cu tine fără să le mângâi

Poetul de pe .... luna

Tatiana Nona Ciofu

*

Am o coastă putredă.
Nu o simt,
dar știu că este acolo.
Aș putea să o smulg.

E ca un felinar câteodată.

Așa putredă,
o s-o las,
măcar să știu că este acolo.

*

Pentru tine am
puncte de suspensie,
o rochie roșie,
albul ochilor,
două dimineți întunecate
și un sul de sârmă ghimpată
cât să împrejmuiești un loc de joacă
pentru oamenii mari.
Mie
nu mi-a mai rămas nimic.

Poetul de pe .... luna

*

Aici
mă strecor
în picioarele goale,
să nu se audă cum fug.

În urmă,
visele copiilor
și mânuțele lor
căutându-mi căldura.

*

Lină prăbușire.
Drumul drept,
singurul.

Furnicile culeg,
apoi furnicile cresc furnici
și se întind ca o pânză.

Zbaterea rămâne.

Și ele
mutând clipele dintr-un loc în altul
străduindu-se să fie.

*

La marginea coliviei
fâlfăitul aripilor închipuite.
Varul pereților
de culoarea sârmelor,
oglindea,
jucăria de plastic
și chiar și boabele căzute
râd.

La marginea coliviei
cioturile aproape plutesc
mânjind varul pereților
în culoarea sârmelor.

*

Lacul în care se înfoaie și-și ciugulește penele
e aproape înghețat.
Ceața din jurul meu
întunecă sticla
în spatele căreia stă închisă.
Și pentru că trebuie să vadă,
iese înfășurată în cioburi.
Astfel
Admirăm picăturile care cad.
Eu le număr,
Ea le adună într-o călimară.

*

E liniștea dintre noi,
cumințenia trupurilor
și moartea
țopăind
dintr-un ochi în celălalt.

*

Suntem un tablou neterminat.

Eu,
pată albă,
un gol în pânză.
Tu,
întins lângă mine
mângâi ce știi că sunt
cu degetele desenate în grabă.

Și ochii lui
de fiară
în fundal.

*

Mă întind arc,
mă înfig în carnea vânatului
sorbind
setea din ochii închiși.
Apoi
goală și vie
mușc din fructul necopt
și îl arunc
într-o mare
deziluzie,
pentru că a ales
să fie
prea aproape.

*

El se va împotrivi
și privindu-mă fix
îmi va spune să merg singură.
Aparent răvășit,
rostogolește într-o cutie
cărțile, umărul stâng și bucata de sticlă.
Și pentru a fi sigur
îmi va aminti
să nu-mi uit punctul.
Punctul meu,
care întotdeauna
a fost o virgulă.

Nicolae BACALBAȘA

Alba - neagra

„Cine umblă cu oale, oale sparge” declara filosofic, aparent nonșalant, prietenul meu Decebal Hudiță, profesor de obstetrică-ginecologie. A avut parte și el în viață de „oale sparte”, și-a plătit obolul meseriei, nu știu dacă constatarea lui era acceptarea stoică a unui preț inevitabil sau un descântec.

Medic de navă fiind, la Singapore, am fost trăsnit, cutremurat de o inscripție pe un autobuz. Inscripție mare, țișătoare, să-ți scoată ochii: „Are you prepared if the worst will happened?” Ești pregătit să înfrunți cel mai rău lucru posibil? Era o campanie, periodică, de pregătire antidezastru, parte din filosofia celor ce conduceau insula-stat. Dar am reacționat de parcă luasem brusc, neașteptat, un picior în burtă. Am luat-o dur, în sensul cel mai larg, cel al vieții. Sigur mă gândeam la casă, la cei dragi. Aici suntem cei mai vulnerabili. Dar în profesie, în minunata medicină? Căci dacă ești conștient și ai și ceva imaginație îți dai seama că viața ta profesională este precum o călătorie noaptea prin pădure, când ochi nevăzuți te pândesc după trunchiul fiecărui copac, când ești o pradă și singura ta apărare este norocul.

Iar când o fi să se întâmple....

Nimeni nu va fi alături de tine, toți te vor compătimi fățarnic și vor vedea în tine oia de sacrificiu a sorții. Urma scapă turma....

Un cântec grecesc, aproape folcloric, se lamentează: „Ai căzut atât de rău că până și frații tăi s-au bucurat”. Totul este să mergi înainte și să nu înțelegi ce ți se întâmplă. *Funambulistul*, cel ce merge pe sârma întinsă deasupra hăului nu trebuie să aibă imaginație. Trebuie să aibă doar controlul psiho-motor clipă de clipă, a clipelor înșirate pe ața timpului. Și de aici dilema tragică: cum să fii generos, empatic cu pacientul care va fi într-o zi sau alta bumerangul care te va izbi fără cruțare, orb și nimeni nu va fi de partea ta.

Când am scris în anii tinereții împreună cu cel ce mi-a fost maestru (și până la un punct părinte spiritual) doctorul Sergiu Crivda, tratatul „Riscuri și erori în anestezie-reanimare”, am introdus în prefață (inițiativa mea în acest cuplu) dictonul latinesc: „Latent anguila in herbis” - Șarpele pândește în iarbă.

Șarpele m-a mușcat cu totul și cu totul neașteptat în timpul unei intervenții minore și cu o aură emoțională care făcea totul și mai de nesuportat.

Eram tânăr, năvalnic, generos.

Într-o zi o cunoștință îmi aduce o prietenă. Urma să facă o operație estetică de modelare a sânilor. Operația era un preambul la apropiata și decisa sa căsătorie. Totul era ca naiba. Operația era contraindicată. Căsătorindu-se, tânăra urma să aibă un copil și să alăpteze. Probabil acest lucru urma să se producă într-o perioadă relativ scurtă. Colegul de spital care urma să facă operația era chirurg plastician, nu estetician. Nu mai făcuse niciodată așa ceva. Femeia a venit la mine să mă arvunească cu darul.

Eu - cocoș!

- Mulțumesc, nu primesc, nu e cazul. Consideră că este cadoul meu de nuntă.

Sânul este de fapt o glandă a pielii, femeia era tânără și sănătoasă, o anestezie generală la un asemenea caz este floare la ureche. Am așteptat ceva vreme căci la chirurgie plastică se refăcea sala de operație. Renovare totală. Când a fost să fie am intrat în sală total relaxat. Glumeț, elegant, generos. Cunoștințe comune, pacientă cunoscută...

Anestezia generală este de fapt un act scandalos. Îți faci unuia o injecție și pe semenul tău ce gândește, simte, reacționează îl transformi într-un comatos (sigur este o comă terapeutică, indusă) care nu respiră și al cărui creier supraviețuiește fiind la mâna ta: trebuie să-i dai permanent oxigen. Dacă nu-i dai...

Desigur, este o comă terapeutică reversibilă. Teoretic însă. Uneori, din diferite cauze, este ireversibilă.

Cu 47 de ani în urmă, când am început anestezia m-am îngrozit, mi s-a ridicat părul în cap când m-am prins cu adevărat despre ce e vorba. Acum dau detașat anestezie dar nu îmi permit niciodată să filosofez.

Pe când navigam, un prieten, navigator de meserie, vechi în această îndeletnicire, mi-a dat cheia supraviețuirii în job:

- Doctore, totul este să nu te gândești niciodată câtă apă ai sub chilă.

Glumesc, introduc barbituricul, pacienta adoarme, adoarme adânc, devine comatoasă. Introduc curara, toți mușchii se zbat, fibrilează, apoi devin flaști, inerți. Tânăra nu mai respiră. Încep să o respir cu oxigen sută la sută, o intubez, operațiune simplă, sunt un vechi meseriaș, nici o problemă.

Nici o problemă?

Pacienta se albăstrește, apoi devine neagră.

ACCIDENT!

Dar ce fel de accident?

O respir cu oxigen 100%, nu am rezistență la balonul cu care insuflu aerul, toracele expansionează simetric, la stetoscop se aude murmurul aerului care intră în căile aeriene ramificate. Numai că pacienta e neagră. Culoarea are o clară corelație temporală, în câteva clipe femeia poate muri, insuficiența respiratorie severă este urmată de stop cardiac.

Sunt meseriaș vechi (căci am început anestezia la 22 de ani!), am citit enorm, am scris cu alții cărți.

Știu că tot ce se întâmplă este neverosimil, imposibil.

NU SE EXISTĂ!

Sunt nebun, visez, tot ce știu sau mai exact știam era fals, o prostie, oare meseria asta este un lucru cu totul și cu totul diferit de ce credem noi că stăpânim? Sunt în fața rânjetului fiarei Marelui Necunoscut? Secundele trec, fiecare secundă e un pas spre moartea pacientei și eu trebuie să mă țin tare să nu mă sugă și să trimeată la fund anaforul panicii, să nu intru în zig-zagul orb și nebun al ipotezelor respinse și al imaginilor viitorului care mă copleșesc, cadavrul dat jos de pe masa de operație și dus la morgă...

Groaza, perplexitatea, senzația de absolut ireal și ideea fixă că trebuie să stăpânesc eu tot acest vârtej care tinde să mă disloce și să mă ducă nu se știe unde.

Și atunci asupra mea s-a revărsat umbra marelui Crivda, pe care comunismul nu l-a lăsat să fie mare decât prin elevii lui (căci a fi patriot în tinerețe se plătește), care a avut excepționale străpungeri intuitive în această meserie și care mi-a explicat odată:

- Bă, dacă se întâmplă ceva cu respirația încearcă să-l suflă cu gura pe sonda de intubație. Vezi ce se întâmplă și vezi ce presiune are în plămân. Simți cu plămânul tău. În plus ai exclus toate problemele legate de mașina de ventilat.

Un nod gordian anestezic la care nimeni nu s-a gândit.

Crivda m-a salvat.

Aerul respirat are 16% oxigen. Că nu este aer uzat din alveolele tale, este aer din căile aeriene superioare.

Suflu de câteva ori, totul mi se pare corect, sonda este unde trebuie, în trahee și pacienta începe să se mai albească.

Racordez la aparat și dau oxigen sută la sută.

Se înnegrește!

Imposibil. Iar suflu gură la sondă.

Până la urmă realizez ce părea imposibil și incredibil.

În loc de oxigen pe tub venea gaz anestezic, protoxid de azot. Azot în greaca veche înseamnă „ce nu întreține viața”.

Era o greșeală a constructorilor ce reparaseră sala. Ștuțurile de la alimentarea cu cele două gaze, oxigen și protoxid de azot aveau același filet dar gurile de gaze se vopseau diferit. Constructorii greșiseră culorile la revopsire.

În mod normal este o situație din care nu ai cum să scapi. Un celebru anestezist român a ucis în acest mod un tânăr sportiv de 19 ani cu fractură de omoplat.

Ce a salvat-o pe fată?

Doctorul Sergiu Crivda și faptul că în noaptea respectivă nu băusem. Pe vremea aceea le cam trăgeam.

Sigur că nu veneam băut, dar uneori veneam obosit, nu la performanța maximă. E acea zonă tulbură, greu de definit, care face diferența între viață și moarte.

A fost unul dintre momentele când am intrat o clipă în infern și m-am întors.

Dar după ce-ai trecut pe acolo nu mai ești același.

Constantin TĂNASE

Despre confuzie (II)

„Dar nici că așa fi Ionescu I. Gheoghe, cel pe care aveți de gând, cu bună-credință, firește, să-l arestați întrucât ar prezenta un pericol concret pentru ordinea publică,” stăruia cu tărie omul din boxă despre care nimeni nu mai înțelegea cine era, de unde venea și ce vinovății ascundea sub aparența de inocent. Căci nu era decât o aparență care avea să se clatine treptat, treptat, așa cum se întâmplă în privința tuturor. De această împrejurare (a inocenței iluzorii), considerată de mulți favorabilă, a încercat să se folosească avocatul desemnat din oficiu, lansându-se într-o intervenție destul de extinsă, aproape exhaustivă, încât prezidentul l-a întrerupt, punându-i în vedere, cu puterea dată de lege, să concluzioneze. „Limitați-vă la obiectul cauzei,” i-a zis el, închizând codurile cu margini ferfenițate înainte de a le așeza cu grijă pe masă.

„Asta și fac,” replica avocatul. „Cauza de față are un obiect foarte complicat și dacă nu-l vom lămuri cum se cuvine..., având în vedere și prezumția de onestitate...” „Destul, domnule avocat. Ați vorbit destul,” i-a mai spus făcându-i un semn ca și cum orice cuvânt de aici înainte va fi socotit de prisos. Și asta cu atât mai mult cu cât același prezident al completului dintr-un singur judecător s-a arătat lămurit pe deplin, în pofida faptului că o asemenea comportare echivala cu o antepronunțare destul de vizibilă, cel puțin în ce privea starea civilă a inculpatului propus la arestare.

„Din actele aflate la dosar,” hotăra el înainte de finalizarea procesul, „nu rezultă că ar exista un *autor*, adică un tată. Asta înseamnă fiu *nelegitim*. Inițiala „I” din compunerea numelui nu se justifică nici din perspectiva mamei care se numea Nadia.” „E cu totul în afara legii,” plusa procurorul satisfăcut de evoluția lucrurilor într-o anumită direcție. „Totul e cu nesocotirea legii,” sublinia el. „Protestez vehement împotriva acestui abuz,” încheia și avocatul luându-și dosarele și hârtiile răspândite pe pupitru, întrucât orele erau înaintate și verdictul se putea anticipa. Până la urmă, oamenii înzestrați cu puterea de a hotărâ soarta altora au fost de acord că inițialele „I” și „Gh.” n-aveau niciun rost în acea tevatura, le-au înlăturat ca fiind lipsite de importanță, neconcludente și astfel Ionescu I. Gheorghe a rămas pur și simplu Ionescu Gheorghe, una și aceeași persoană cu așa-zisul Ionescu Gh. Gheorghe despre care existau probe imbatabile că ar fi comis acte de contrabandă la Dunărea de Jos, unde toate neamurile lui din ascendență au trăit doar dintr-o asemenea îndeletnicire. Nimic nu-l mai putea scăpa din mașinăria justiției, dovezile erau elocvente, faptele-reprobabile, trebuia să plătească. Mai mult, îl inculpau chiar și răspunsurile personale la interogatoriul condus cu măiestrie de acuzatorul public, încât toată lumea a înțeles că zeița Themis avea să fie, ca totdeauna, necruțătoare.

Zadarnic înfățișase el diploma de inginer navalist (specialitate din ce în ce mai rară printre tinerii din ziua de azi), nenumăratele brevete de invenții și inovații, premiile cucerite de-a lungul carierei de constructor de nave, totul pălea sub dogoarea argumentelor acuzării. „Recunoști că ești nepotul lui Colea Contrabandistul?” și freamătul de admirație îi dădea aripi procurorului. „Recunoști că ți-ai pus în cârd cu alde Ticu, Pascu, Iorgu și alții, de asemenea contrabandiști din Mahalaua Râpei?” Așa era și pentru nimic în lume n-ar fi tăgăduit.

„La scurt timp,” obișnuia Colea să istorisească dacă se brodea să aibă vreun ascultător, că de la o vreme parcă i se făcuse lehamite de toate

vechiturile care bântuiau Piața Falezii și le ocolea. Căuta ceva nou, un fel de prospețime sau de aer curat. „La scurt timp, sor-mea Nadia a murit, Dumnezeu s-o ierte. De inimă rea, de ce altceva? Nepotul ăsta, Gheorghe, a crescut, ce era să facă? Am văzut că se trăgea la carte și l-am ținut la școli. A ajuns inginer de vapoare.” Încă și din partea asta, nu doar că și-a dat duhul în noaptea de Înviere, Colea a fost socotit de mulți plăcut lui Dumnezeu. Numai că la nici patruzeci de zile de la înmormântare, Ionescu I. Gheorghe s-a pomenit evacuat din casa defunctului Colea, de unii cu acte de proprietari, dovedindu-se, nu se știe prin ce tribunale, că mortul fusese un impostor. S-a povestit atunci că într-o noapte, trecând Dunărea zbuciumată de furtună, cel mai potrivit moment pentru contrabandă, a văzut cum barca unui pescar s-a răsturnat și bietul om a fost înghițit de vârtejuri. Acela a fost, se zice, adevăratul Colea. Contrabandistul i-ar fi însușit identitatea, nu atât pentru a-i lua casa, o șandramă la marginea Râpei, cât mai cu seamă pentru a scăpa din vizorul poliției aflată pe urmele unora care luaseră de la un vapor rusesc mai multe lăzi cu arme și muniții furate din fabricile de la Tula.

Așa că, nici alde Ticu și ceilalți pierde vară de pe vestita Râpă nu mai știau ce să creadă și nu înțelegeau cum de s-au lăsat păcăliți atâta amar de vreme de unul care, iată, nu era Colea. Și poate la fel și nepotu-său... Poate nu era Ionescu I. Gheorghe, fiul aviatorului Ionescu Ion din escadrila 53 vânătoare și al Nadiei, sora cui o mai fi fost, că nu se mai știa, nici tribunalul nu admitea, asta numindu-l simplu – Ionescu Gheorghe, cu toate diplomele și brevetele, cu toată faima adunată prin Șantierul Naval și cu ce o mai fi fost de capul lui înainte de a i se completa mandatul de arestare, un fel de permis către un tărâm de unde nimeni nu mai vine cine a fost.

Au părăsit în grabă sala de judecată și clădirea cu frontonul negru decolorat de ploii. Din soare se mai vedea numai o dără roșiatică, tot mai subțire, încă o zi de primăvară se irosise. Stăteau dezorientați pe mica esplanadă când Ticu le-a zis că n-ar fi altceva mai bun de făcut decât să se ducă la „Madam Gold.” „Auzi la el,” făcu unul din generația tânără, cu orizont larg și cu mai multă putere de convingere. „Unde te crezi, nene? Ce năluci îți trec prin dovleac? Auzi – la „Madam Gold.” Breee – suntem în secolul douăzeci și unu... Ce visezi acolo?”

Avea dreptate: madama murise demult, odată cu ea și ceainăria. Stabilimentul a rezistat ca o dovadă a unei vieți de prefăcătorie. Mereu i s-a spus „ceainărie” și a adăpostit o cârciumă în toată regula. Acum, încăput pe mâna altor proprietari, din timpul prezent, a fost botezat „club,” dar tot cârciumă ordinară a rămas. „Oricum, să mergem, fraților, să ne mai dezmoțim,” a fost de părere cel tânăr și toți l-au urmat ca spre un loc al uitării de sine și, se înțelege, al speranței fără de nici un suport, pentru că altfel n-ar mai fi speranță. Acolo puteai întâlni pe cine nu te așteptai și auzi lucruri incredibile. În acea seară l-au întâlnit pe escrocul Hari venit direct de la pușcărie cu vești de ultimă oră: un judecător și un procuror au fost arestați pentru corupție și abuz de putere. Erau implicați oameni din înalta societate: industriași (dacă se poate închipui așa-ceva în zilele noastre), miliardari de carton, șarlatani politici, potlogari de partid, panglicari parlamentari, pungași guvernamentali și etc. „Hi, mai rău,” le ura unul care luase deja două *bătrâne* (patronul clubului se vădea dat dracului, întrucât adusesse vestita și uitata *țuică bătrână*) și toți l-au aprobat pe șmecher cu aclamații, ca pe vremuri, până ce Hari le-a tăiat-o scurt: „Nu vă bucurați degeaba. Deja s-a dovedit că nici judecătorul și nici procurorul nu erau ei.” Pentru o clipă, clinchetul paharelor, vocile răgușite și celelalte zgomote proprii unei cârciumi în plină funcționare, au încetat. „Dar cine erau?” Însă Hari escroc, că de aia era escroc, a prelungit suspansul pentru a-și turna un pahar, plin ochi, de coniac „*Courvoisier*,” adus direct de la Paris, în cutii de carton cu talaș. Abia după ce a sorbit o înghițitură zdravănă și a respirat profund le-a zis: „Erau alții. Caz de confuzie. Ce vrei? Se poate întâmpla oricui. Nu trebuie să ne mire nicicum.”

(Sfârșit)

Senia RESUL

Poetica Aerului în literatura feminină turco-tătară de limbă română din Dobrogea (I)

În această lucrare avem în vedere elementele care trimit la aer, respectiv visul zborului, poetica aripei, căderea imaginară, stelele, norii, arborele aerian și vântul.

Adevărata viață reală este viața aeriană, așa cum afirmase Gaston Bachelard, căci „datorită aerului, întreaga viață și toate mișcărilor sunt posibile.”¹ Toate suferințele și toate necazurile care împovărează inima noastră sunt „vindecate în timpul nopții prin blândețea și ușurința zborului oniric.”² Aripile specifice acestui tip de zbor sunt cele așezate la călcâi și numite de către criticul literar francez „aripile lui Mercur.”

Zborul devine visare și în literatura feminină turco-tătară. Spre exemplu, Cidem Narcis Brăslășu respinge existența terestră, chemându-și iubirea, sănătatea în libertatea aeriană mascată prin sintagma „o narcisă frântă”. Înălțimea zborului este sugerată de metaforele pământului și ale apei: „spumă albită” și „Munții nu sunt mai falnici decât tine”. Desprinderea se realizează în tăcerea nopții, moment în care eul se scindează într-un eu chthonian, material și unul aerian, ușor. Poetica aripei apare integrată în spațiul galactic sugerat prin sintagma „trei trandafiri într-un pahar”, trandafirul fiind de fapt un vehicul al transcenderii prin care autoarea se desparte de ipostaza sa umană, demonică, deoarece în urma morții materiale, eul se scindează, după care are loc plutirea în spațiul aerian, care este asemenea celei din universul acvatic: „Întregul joc e numai o tristă amăgire,/ E numai o iluzie, o dulce măsluire .../ Prietena mea Luna, nici ziua nu mă lasă/ Căci ziua mea e noapte, la fel de-ntunecoasă.” (Prietena mea Luna³)

Impresia onirică dominantă este alcătuită dintr-o imponderabilitate a întregii ființe. Visul zborului este simbolul voluptății. El poate îndulci în timpul nopții chinurile unei iubiri nefericite. Verbul „mă apasă” (Viața) sugerează faptul că imaginile apei sunt continuate de către cele ale zborului.

Psihismul ascensional, în cazul lui Cidem Narcis Brăslășu, este exprimat prin poezia aripei. Imaginea plutirii aeriene este esențializată prin imaginea aripei. În poezia *Viața* se încearcă înfrângerea temporalității și a gravitației. Această sferă a psihismului ascensional corespunde titanismului. Titanul este cel care se smulge de pe tărâmul chthonian pentru a pătrunde în viața văzduhului, pentru a tinde spre înălțimi prezentându-și aspirațiile: „Mă apasă tristețea și lacrimile îmi șterg,/ O! Dac-aș putea prin zăvoi să alerg!// Și aripi de-aș avea ca să zbor cât mai sus!// Dar orișice speranță pe veci a și apus.” (Viața⁴)

Gândul devine aripă sugerând zborul liber care străbate ceruri luminoase. Acesta este un zbor cosmic unde stelele sunt minuni. Dezechilibrul, imposibilitatea zborului sunt sugerate în *Rugă*⁵: „Un singur pas mi s-ar părea/ Cât zborul păsării spre soare.”, suferința punând din nou stăpânire pe inima poetei.

Opusul zborului oniric este căderea. Căderea imaginară, așa cum afirmase Bachelard, este „marcată mai profund prin deznădejde, prin caracterul ei substanțial și durabil”⁶, iar realitatea ei trebuie „căutată în substanța suferindă a ființei noastre.”⁷

În poetica lui Cidem Narcis Brăslășu căderea imaginară poate fi determinată de stingerea universului evocată în *S-a mai scurs o noapte*⁸. Totul se mineralizează aici, chiar și aerul care devine greu, nemaiputând să întrețină aprins focul. În *Primăvară*⁹, în urma vibrației razelor de soare, poeta cerșește „umbrelor iubire cu sufletul tulburat”. Poeta are viziunea sfârșitului universal și în *Gândurile mele, Mărturisiri, Uneori, Suferința, Rătăcitor*¹⁰. Haosul este redat aici prin imagini vizuale și auditive, având loc transformări minerale. Sfârșitul vieții organice este anunțat și de căderea stelelor, clopotele de jale care sugerează sfârșitul temporalității, fiorul și ascunderea râurilor, stingerea luminilor, ca în poezia *Nu e*¹¹: „Singurătatea umbrelor se pleacă în vânt,/ Apoi valuri, valuri o duc spre pământ,/ Calcă peste ape, colinele lumii le trece/ Ca o umbră apoi se furișează în inima-mi rece.”

Greutatea materiei aeriene care se întunecă duce la resimțirea atmosferei apăsătoare, la crearea unei stări de spaimă. Bachelard scrie că „sinteza dintre angoasă și cădere, unire substanțială - este unire în propria noastră substanță - dintre ceea ce ne apasă și ceea ce ne înspăimântă. Atunci aerul este apropiat, aerul, care ar trebui să fie libertatea noastră, este închisoarea noastră, o închisoare strâmtă, cu o atmosferă apăsătoare”¹².

(va urma)

Note:

¹ Gaston Bachelard, *Aerul și visele - Eseu despre imaginația mișcării* -, în loc de prefață: *Dubla legitimitate*, de Jean Starobinski; traducere de Angela Martin, București, Univers, 1999, p. 23.

² *Ibidem*, p. 18.

³ Brăslășu Cidem, Narcis, *Din suflet pentru suflete, Antologie de autor*, postfață prof. Aura Văceanu, Editura NewLine, Constanța, 2011, p. 57.

⁴ *Ibidem*, p. 54.

⁵ *Ibidem*, p. 48.

⁶ *Gaston Bachelard, op cit*, p. 29.

⁷ *Ibidem*, p. 39.

⁸ Brăslășu Cidem, Narcis, *op.cit.*, p. 15.

⁹ *Ibidem*, p. 39.

¹⁰ *Idem, Poezia mea e speranța*, prefață prof. Güner Akmolla, Editura NewLine, Constanța, 2008, pp. 16,18,23,26,66.

¹¹ *Ibidem*, p. 81.

¹² *Gaston Bachelard, op cit*, p. 42.

Răzvrătirea limbii române în poezia lui Grigore Vieru (1)

Pentru Grigore Vieru, limba unui popor, dincolo de faptul că reprezintă un material înzestrat cu o funcție practică, uzuală, de instrument care asigură comunicarea între subiecții unei comunități care „întrebuințează același sistem de simboluri lingvistice” [1, pag. 22], constituie gradul maxim de împlinire spirituală la care poate ajunge un neam și cea mai elocventă dovadă a existenței geniului colectiv al acestuia, după cum afirmă însuși poetul într-unul din profundele sale aforisme: *Nu cred că există vreun popor fără de geniu, de vreme ce fiecare popor are limba sa*. Limba unui neam, care pentru Paul Valery reprezintă „capodopera capodoperelor literare”, iar pentru Lucian Blaga – „întâiul mare poem al unui popor” este, în gândirea poetică viereană, creația cea mai de seamă a poporului, expresia geniului care vine din cele mai adânci straturi ale ființei și ființării în spațiu și timp a acestui popor și asimilează însemnele înălțărilor și ale căderilor lui ca să le poarte peste vremuri, devenind cartea de căpătâi, istoria, poate cea mai adevărată, nefalsificată, neinterpretată în funcție de viziuni și interese. Mai mult decât atât, limba unui popor se identifică, la Grigore Vieru, cu însăși esența ontologică a acestuia, cu zbuciumul său existențial, ea este, spune poetul într-un adagiu poetic-filozofic, „chiar sângele acestui popor”, or, în accepția biblică, mai ales cea veche testamentară a termenului, sângele simbolizează însăși viața. De asemenea, prin faptul că sângele era considerat elementul pur al jertfei aduse de poporul lui Dumnezeu în templu (*Să iei cu degetul tău din sângele vițelului, să pui pe carnele altarului, iar celalt sânge să-l verși la picioarele altarului*, Exodul, 29; 12), precum și prin crucificarea lui Hristos și prin sângele care se scurge din rana Acestuia în cupa lui Graal, acest simbol mai trimite și la ideea de jertfă, idee care stabilește o conexiune strânsă între dănuirea limbii și sacrificiul pe care îl face poporul întru acest deziderat suprem.

Grigore Vieru face parte din generația de creatori basarabeni, căreia, așa cum afirmă Ana Bantoș, îi revine misiunea de a fi „călăuză poporului în lupta de emancipare” [2, pag. 9], lupta pentru salvarea ființei naționale a românilor de pe malul stâng al Prutului. Conservarea și transmiterea valorilor moral-spirituale ale românilor din Basarabia, cu devierile și alterările inevitabile în contextul unui proces agresiv de deznaționalizare operat pe parcursul a două secole de autoritățile imperiale țariste și sovietice s-au datorat, în primul rând rezistenței lingvistice a acestora. Basarabeni și-au păstrat și au revendicat recunoașterea identității lor naționale firești și a libertății de a-și decide singuri soarta, nu prin lupta pentru mijloacele materiale care determină existența, pe care Vieru o numește „răzvrătirea puținătății pâinii”, ci prin „răzvrătirea Limbii Române”, singura capabilă să ne „salveze ca Neam” [3, pag. 53], pentru că dincolo de teritoriul fizic, geografic al unui popor, care poate fi segmentat în funcție de ambițiile imperiale ale unor mari puteri și prin trupul căruia pot fi trase sârme ghimpate care să lase răni adânci în conștiința colectivă, există spațiul spiritual al limbii acestui popor, care nu poate fragmentat și în interiorul căruia valorile - ontologice, primordiale - circulă fără pașapoarte și fără a putea fi oprite de grăniceri înarmați. Acesta, spune marele lingvist al umanității Eugeniu Coșeriu, este „teritoriul limbii române” [4, pag. 33]. Anume în acest teritoriu își scrie poezia Grigore Vieru chiar și atunci când visa să treacă Prutul mai mult decât visau alții să zboare în Cosmos și când a-ți recunoaște obârșiile și a rosti

numele adevărat al limbii tale erau „păcate” care te puteau costa libertatea sau chiar viața.

Unul dintre cele mai cunoscute poeme pe care Grigore Vieru le dedică Limbii Române este *În limba ta*, poezie în care graiul matern devine entitatea spirituală generatoare a unei stări cathartice, purificatoare, capabilă să mângâie durerea și să transforme bucuria în cântec: *În aceeași limbă/ Toată lumea plânge,/ În aceeași limbă / Râde un pământ. / Ci doar în limba ta/ Durerea poți s-o mângâi,/ Iar bucuria/ S-o preschimbi în cânt*, cântecul fiind starea mistică de transformare a gândului „într-un deplin sunet dulce” (a se vedea afirmația lui E. Underhill – citat de Ana Bantoș în lucrarea *Deschidere spre universalism. Literatura română din Basarabia postbelică* – potrivit căruia cântecul apare „atunci când splendoarea arzătoarei iubiri eterne pătrunde într-un suflet arzător, atunci când gândul devine cântec”, [5, pag. 133]. Fiind, așa cum am văzut, un univers al celei mai înălțătoare exprimări a spiritului uman prin cântec, limba maternă capătă în poezia citată și dimensiunea unui spațiu al interiorizării profunde, al închiderii în sine:

Iar când nu poți/ Nici plânge și nici râde,/ Când nu poți mângâia/ și nici cânta,/ Cu-al tău pământ,/

Cu cerul tău în față,/ Tu taci atunci/ Tot în limba ta.

Poate că e vorba despre aceeași închidere în sine la care aflăm, din poezia *Formular*, că a fost supus poetul: - *Ai fost supus / judecării vreodată? / - Am stat niște ani închis: / în sine.*

Adresarea la persoana a II-a singular, exprimată de pronumele posesiv din titlu, care se repetă de câteva ori și în textul poeziei, precum și de formele verbale utilizate (*durerea poți s-o mângâi, poți râde singur, te poți opri din plâns*) nu denotă neapărat faptul că poetul ar încerca să evite afirmarea unui adevăr referitor la limba pe care o vorbește, ceea ce poate fi, totuși, admis și înțeles în contextul socio-politic în care Grigore Vieru scrie aceste versuri, ci e mai degrabă expresia unei universalizări a sentimentului pe care artistul îl nutrește pentru limba sa. Aceeași atitudine o poate avea față de limba maternă orice om de pe pământ, indiferent din ce neam face parte [6, pag. 225].

Note:

1. Vianu, Tudor. *Arta prozatorilor români*. Editura Hyperion, Chișinău, 1991;
2. Bantoș, Ana. „Conștiința valorii imense a limbii”: Mateevici, Vieru, Coșeriu în *Grigore Vieru. Dimensiuni critice*, Editura Cezara Codruța Marica, Târgu-Mureș, 2010;
3. Vieru, Grigore. *Răzvrătirea limbii române în Limba Română*, anul XXI, nr. 3-6 (189-192), 2011;
4. Coșeriu, Eugeniu. *Credință, sacrificiu și destin în Limba Română*, nr. 4-8, anul XI, Chișinău, 2001
5. Bantoș, Ana. *Deschidere spre universalism. Literatura română din Basarabia postbelică*. Editura Casa Limbii Române Nichita Stănescu, Chișinău, 2010.
6. Popa, Gheorghe. *Grigore Vieru, discipol al limbii române și mentor al vorbitorilor ei* în Cimpoi, Mihai (coord.) *Grigore Vieru, poetul*. Editura Știința, Chișinău, 2010
7. Rachieru, Adrian Dinu. *Grigore Vieru – Patria și Matria în Acolada*, nr. 11, noiembrie 2009
8. Băileșteanu, Fănuș. *Grigore Vieru – omul și poetul*. Editura Iriana, București, 1995.
9. Dinescu, Viorel. *Gloria in excelsis Literatura și Arta*, nr. 3 (3516), 17 ianuarie 2013
10. <http://ariom.ru/litera/2003-html/dzhagdish/dzagdish-0138.htm>, accesat la 12.03.2013
11. Pănăzan, Maria Daniela. *Poezia religioasă românească - eseu monografic*. Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2006

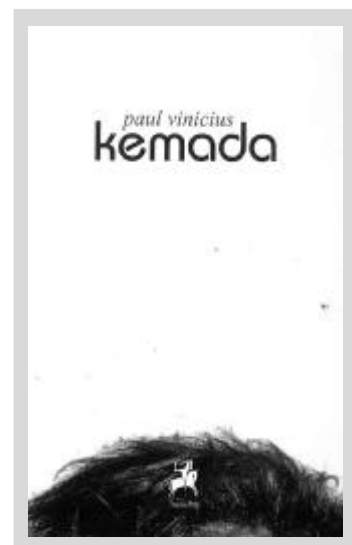
Octavian MIHALCEA

Diverse oglinzi fruste

Volumul lui Paul Vinicius, *Kemada* (Editura Tracus Arte, București, 2012), conține extrem de percutante priviri retrospective caracterizate, paradoxal, de implicare și detașare, situație în care ludicul are o funcție echilibrantă bine determinată. De multe ori, crepusculul boemei e traversat fără prea mari turbulențe, prin apelul la aceste speciale abordări lirice, anonime, îndepărtând, din păcate doar temporar, tensiunea: *savarino/ de azi înainte/ voi fi cuminte/ ca un efeb// nu tu piper/ și - / mai salcâm/ sare/ să nu mă doară/ membrul cel drept*. În regim nocturn, succesiunea anotimpurilor se dovedește tot mai pasibilă de inautentic. Brusca, amnezia capătă nuanțe sepulcrale, rapid sublimate. Ambientul nefavorabil naște sentimentul dezmărginirii: *frig străin/ într-o casă/ la fel de străină// o lumină-mpleticită/ calică și urâtă/ cernută prin nori// tremurul fricos al frunzelor/ precum o fecioară/ subțire// iar eu - / ei/ bine/ eu -/ sunt tot mai departe/ decât/ departe*. Paul Vinicius pictează miniaturi, câteodată chiar *un ozeneu minuscul/ străpuns de o torpilă/ de-a dreptul microscopică*. Sinestezic, cromatica imaginilor devine fluidă, totul conducând la invocarea marilor plecări. Tot mai frecvent apelăm la arta camuflării, într-un cotidian de multe ori contestabil. De aceea, o tentă suprareală învăluie câteodată aceste versuri. Destinderea ia valori absolute, vizionarismul nefiind deloc exclus. Parcă à la René Magritte, *deasupra orașului/ pe cer/ a-nceput să crească iarba*. Incursiunile onirice au totală libertate a spațiilor supramundane, fiind creată impresia timpului luat în răspăr. Substanța poetică include și câteva artificii licențioase ce subliniază mult așteptata eliberare. Omniprezentul *pahar* punctează desprinderile de suprafața lumii și pătrunderea într-un areal aparte, cu legi variabile. Aici întâlnim multiple pasiuni, carnale sau nu, toate așezate sub imperiul magnetismului. *Vodca* e ipostaziată apodictic, aici cu ample însușiri contondente: *groaznic/ câtă duhoare/ poate împrăștiia un cuvânt// așa că m-am întors/ într-o foarte mare grabă/ pe insula mea// am luat de pe raftul bibliotecii/ sticla cu vodcă/ și m-am apucat/ s-o răsfoiesc/ pagină cu pagină/ cer despicat de păsări cu cer despicat de ploaie/ imersie după imersie/ scafandru cu scafandru// până când/ țândări/ au rămas// din cuvântul acela*. Pe fondul constantei alunecării, visele se fabrică odată cu necesitatea identității schimbate. Diversitatea asigură oricând un refugiu până la inevitabila trezire la realitate. Asumata fibră marginală face din *Kemada* un autentic manifest al genului. Solidaritatea are conotații impresionante: *mulți dintre cei de aici/ au murit de mult/ însă continuăm să ne vedem/ din când în când/ fiindcă ne-am iubit/ și altfel/ nici că s-ar putea*. Este privilegiată diferențierea de ceea ce, generic, se consideră a fi în sfera normalității. Ceesurile parcă bat altfel, ziua sau noaptea. Mazilescian, avem profilată constanta unei misterioase regiuni: *în curând/ viața mea/ dar și ale voastre/ vor ajunge într-o câmpie amnezică/ proaspăt ninsă/ scrisă cu păsări lungi/ negre*. Stilizări cu declarată pecete orientală marchează aceste nostalgii. Asistăm la ființarea

între multiple oglinzi pasionale: *propun un armistițiu:// un sărut/ cu puțin/ (numai puțin)/ sânge/ care/ nu îmi va tulbura mințile/ / un simplu/ sărut/ și tot ceea ce decurge/ de aici -// în timp ce picioarele tale îmi spun/ cu fermitate/ în timp ce gura ta/ eșuează/ pe o insulă/ pustie. Rănila nu mai sunt ascunse sub razele benevolente ale calofiliei. Totul apare din ce în ce mai frust, fiindcă nu poți dansa pe o inimă/ fără să strecuri/ noaptea/ într-un suflet. Oricând există pericolul ca iubirea să fie supusă obișnuitelor relativizări. Cuvintele vor inventa în continuare inedite universuri onirice, purtând evanescența lirică pe clapele unui pian// infinit. Ironia e tot timpul binevenită, compensare a*

neîmplinirilor sufletești. Iată un elocvent portret spectral, cu eterice tușe preraphaelite: *ea nu avea genunchi// ci două tâmpile/ de copii/ căzuți pe gânduri// și mâinile mele// care/ uitaseră/ să mai mângâie. Geografiile imaginare urmează neabătut linia sângelui, aproape de mereu iluzoria realizare a inimii. Abandonul provoacă dureroase alunecări, re-luări, re-inventări diverse, îmbrățișări neterminate. Gestul uzual consonează cu profundele flagelări ajunse deja reper. Ecouri baudelairiene, dintr-o țară ploioasă, accentuează spleen-ul unor odată luminoase îndrăgostiri. De atunci, presiunea a început să fie constantă, sub zodia claustrării ce reconsideră abnorm cromatica unei vieți cu debut promițător. Contingenta nu cadrează, bineînțeles, cu cele poezești. Va urma un zâmbet bine țintit, narcotizant: așa că-ți aprinzi o țigară/ și zâmbești/ în gând/ așa cum numai robert de niro/ a știut-o face/ pe ultimele zeci de metri de peliculă/ ale lui **once upon a time in america**// (un zâmbet fără timp/ fără spațiu/ fără țintă/ un zâmbet frumos/ cel mai frumos zâmbet din lume/*

plutind prin opiu/ și întorcându-se-n opiu)// cineva/ undeva/ prin orașul asta/ te iubește. Suspendarea deasupra abisului împarte existența în zone câteodată suprapuse conform unui algoritm extrem de particular. Povestea cicatricilor sanguinolente urmărește linia autenticității. Janis Joplin și Jimi Hendrix punctează umbroasele constante ale aducerii aminte. Lipsa dialogului dintre inimi reprezintă hiatusul întregii existențe, poetice sau nu. Nocturnul generează unele pasaje apropiate anatemei: tot ce ai atins tu/ din mine/ a devenit/ (iată:)/ cenușă/ scrum/ dinamită// inclusiv băltoaca asta înformă/ de cuvinte/ precum un cancer/ al hârtiei/ care a devenit carte. În Kemada, tristețea provoacă rafinamentul versurilor mari, perpetuate metamorfic.

LIVIA CIUPERCĂ

Fenomenul literar în presa românească

În anul 2012, la prestigioasa editură Timpul, din Iași, a apărut volumul **Fenomenul literar în presa românească, între anii 1990 - 2000**, cu o prefață semnată de acad. Mihai Cimpoi. Autorul este dr. Zanfîr ILIE, directorul Bibliotecii „V. A. Urechia”, din Galați, un neobosit susținător al fenomenului cultural, în orașul de la Dunăre.

Fenomenul literar în presa românească este o lucrare înveșmântată în aură academică, structurată după rigorile universitare, bogat pigmentată cu judecăți pline de substanță, de stringentă actualitate. O lucrare științifică, în sensul larg și cuprinzător al cuvântului. O exegeză care se impune, spre studiu, studenților atât de la Litere, cât și aceluia de la Jurnalism, tuturor filologilor, cercetătorilor și iubitorilor de literatură. Impresionantă bibliografia, dar și lista tuturor publicațiilor din perioada studiată, cu rigurozitate, profesionist.

Cele șase capitole ale lucrării parcurg, prin detalii pertinente, interesante și utile, traiectul unui fenomen complex și nu lipsit de arcuiri contradictorii. Meritul autorului tocmai în aceasta constă: în a fi prezentat faptele, deschizând larg aria interpretativă, mai ales „*survolând momentele incendiare*”, în plan politic, social, cultural etc.

Și cum politicul s-a infiltrat și-n presa literară, firește, s-au produs rupturi, s-au adâncit antagonisme (până la degenerare) între scriitori, între critici sau între critici și scriitori. După '89, și politicienii, și literații încartiruiți politicului, au simțit nevoia de schimbare, de înnoire, exigențe, multe exigențe afișate, printr-un „*zgomotos discurs reformist*”, un „*torent reformator*”, al unor lideri de opinie... (Andrei Pleșu - **Gazetăria de tranziție**, „Dilema”, 1997) Fenomene inerente unei perioade de curbură.

Îndrăznim a crede că acestui studiu științific, ar trebui să i se alăture alte două proiecte, care să analizeze: depășirea provincialismului (provincialismelor) - plusuri și minusuri, precum și fenomenul cultural românesc în context european (cel puțin) - cu plusuri și minusuri, firește, cu notații la zi, pertinente (cu referire nu doar la publicații, ci și la manifestări culturale, organisme nonguvernamentate, societăți culturale etc.) Așadar, pentru a instaura normalitatea, s-ar impune să „*declaram starea de urgență*” în patria „*marțială a cuvintelor*” (Monica Lovinescu), pentru a îndepărta (pe cât posibil) influența politicului din viața culturală. S-ar impune ca poziția slujitorului de condei să fie verticală sau în opoziție față de strâmbătățile zilei. Din această perspectivă, lucrarea domnului doctor în Litere, Zanfîr Ilie, trebuie nu doar lecturată, ci parcursă - cu tocul în mână. Acest studiu științific este un exercițiu de inteligență gazetărească, prin evoluția - în crescendo - a unor capitole care esențializează - ceea ce numim - „*tranziție*”.

Apreciem, deopotrivă, drept meritorie, analiza sistematică și profundă nu doar a presei dintre granițele Țării, ci și pe aceleia surori, din Basarabia (Chișinău) și Bucovina de Nord (Cernăuți). Și-n acest context, s-ar putea contura alte întrebări (care-și așteaptă răspunsul)

sau alte proiecte interesante. Așa că, parafrazându-l pe Nicolae Titulescu, am spune că menirea unui director sau redactor-șef de revistă este de a promova literatura și activitățile culturale din raza sa de acțiune, nu doar peste granițele județului (pentru a depăși provincialismul), ci chiar peste hotarele țării (prin selecție valorică, fără părtinire sau influențe de natură politică). Aceasta ar fi menirea presei. Și astfel de reflecții îl însoțesc pe cititorul acestui bogat studiu, retrospectiv, privind fenomenul publicistic românesc. Iar dr. Zanfir Ilie o demonstrează, onorant.

Așadar, apariția unei publicații sau/ și ecoul unor acțiuni cu vibrație patriotică sau culturală impun o cât mai largă respirație, gândind la spațiul geografic românesc sau locuit de români. De asemenea, și în cazul unor evaluări, s-ar impune câteva reflecții. Ce e drept, multe înfăptuiri nu ating perfecțiunea. Nici lui G. Călinescu, cât a fost el de G. Călinescu, și tot nu i-au scăpat mici erori, și părtiniri, așa că n-are rost să fim prea drastici cu unii critici, cu unele jurii, cu unele clasamente, cu unele premieri. Subiectivitatea face parte din fețele lui Ianus. Dar dacă există bunăvoință, se pot opera și corecțiuni. În așteptare.

Postdecembrismului îi este dedicat, de asemenea, un spațiu generos și apreciem aceasta, deopotrivă, dacă avem în vedere: esteticul, politicul, controversesele, critica, canonicul, polemicul, contestatarii și detractorii. Ancorarea în realitatea imediată, firește, nu putea evita fenomenul de „globalizare” și implicațiile sale. Asupra tuturor acestor sensibile subiecte zăbovește autorul, cu migală, prin exemplificări care se doresc a fundamenta afirmațiile formulate.

Marile proiecții, pentru a deveni împliniri, satisfacții, recunoaștere, se cer condensate în lăuntrul nostru, prin activitate în echipă (sudată, și cu viziune morală), pentru a îmbrățișa surâsul tuturor acelorora cărora li se adresează.

În concluzie, studiul științific al distinsului dr. Zanfir ILIE, avem certitudinea, va reveni, incontestabil, în bibliografia generală a multor prospecții viitoare.

a. g. secară

O premiera în istoriografia contemporană

Un demn urmaș al istoricului Paul Păltănea se anunță a fi doctorul în istorie Adrian Pohrib, prin impresionantul tom apărut recent la Editura Agaton, „Din istoria Poliției române. Poliția orașului Galați între anii 1832 și 1949. Istoric și documente.”

Din cele peste 1100 de pagini ale lucrării prezentate elogios în „Cuvântul înainte” de către Acad.Prof.univ.Dr.Doc. Constantin Marinescu, punctul central sau de greutate, mai bine zis, îl constituie istoria propriu-zisă a instituției menționate, istorie prezentată în patru capitole și care atrage după sine o prezentare de documente. Nu mai puțin de 636 de documente, începând cu articolele „Regulamentului Organic al Principatului Moldovei” „despre organizarea Poliției” și sfârșind cu un referat din anul 1948 (în anul 1949 este promulgat Decretul nr.25 din 23 ianuarie pentru înființarea Miliției, dat de către Prezidiul Marii Adunări Naționale, în urma căruia apare Miliția județului Covurlui), mai exact din 6 iulie, referat adresat prim-chorului poliției gălățene, Gh.Budu „în care comisarul Gh.Popovici descrie, în urma controlului efectuat, situația Biroului Judiciar care prezenta numeroase cazuri nesoluționate și o serie de deficiențe în funcționare. Totodată, sunt prezentate și o serie de propuneri menite a redresa situația și optimiza relațiile, atât la nivelul unităților subordonate (comisariatele), cât și cele cu instituțiile interesate în păstrarea liniștii și ordinii – Legiunea de jandarmi Covurlui și Corpul Gardienilor Publici.” (p.298).

Așadar, ordine circulare, instrucțiuni diverse, adrese, procese-verbale, ordine telefonice, note raport, planuri ipotetice, rapoarte confidențiale, decizii, dări de seamă, observații, recomandări, comunicate, articole, argumentări, ciorne, depeșe telegrafice, circulare, jurnale, tabele, discursuri, anunțuri, regulamente, memorii, legi, nimic nu scapă ochiului ager al cercetătorului, care trezește la viață lumi dispărute de mult...

De pildă, documentul nr.13, din anul 1850, „Așezământul” pentru reorganizarea Poliției din Iași și Galați, în care sunt menționate atribuțiile șefului poliției, șefului poliției municipale, ale comisarilor, epistaților, sergenților și jandarmilor polițienești: Art.32: „Slugile. Spre a se pune o stavilă la abuzurile de astăzi și a se regula slugile particularilor, Poliția va rândui un staroste asupra slugilor, ce va fi însărcinat cu alcătuirea lor. El va cerceta manualul ce dă către Poliție, se va da fiecărei slugi după pilda celor date lucrătorilor, în care se vor însemna numele și prenumele său, locul de unde este, chezașia ce au dat și persoanele la care au slujit...” (p.321).

În fapt, documentele acaparează cam trei sferturi din lucrare, cele patru capitole ale lucrării „clasice” propriu-zise conținând următoarele aspecte: 1. Programul de organizare și modernizare a Poliției române de la Regulamentul organic până la începutul secolului al XX-lea. Poliția din orașul Galați. 2. Organizarea Poliției Generale și a Poliției gălățene între anii 1903 și 1918. 3. Poliția română în România întregită și în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Un studiu de caz – Poliția orașului Galați. 4. Poliția din orașul Galați sub presiunea ofensivei comuniste 1944-1949. Desigur, nu lipsesc „Argumentul”, „Concluziile”, bibliografia, indicele general și indicele antroponimic, ca să nu mai spunem despre ilustrațiile care întregesc o apariție editorială nu numai pentru specialiști, în condiții grafice extraordinare.

După cum sublinia și academicianul C-tin Marinescu, „trebuie să relevăm faptul că subiectul nu a mai fost abordat, ceea ce reprezintă o premieră în istoriografia contemporană, în publicistica românească postbelică.

Deci, lucrarea vine să acopere un gol, o lacună realmente resimțită în literatura istorică românească, prin investigarea unui subiect de semnificație majoră, nu numai științifică, dar și social politică...” (p.9)

Românii literare

Ion Manea - *Ion Ionescu's story*

- ed. Axis libri, 2011

Spre deosebire de Nenea Iancu, care a nemurit un Mitică Popescu, Ion Manea vrea să aducă în galeria literaturii române un... Ion Ionescu! Un Johny, ca „un fiu al globalizării”, ca să fim în ton cu titlul oarecum discutabil al volumului sau cu textul „Fiul Încălzirii Globale”... Fost prin Italia, Spania și cine știe pe unde o mai fi fost, dar românaș de-al nostru, el este un prototip, este în toți și în toate (textele), ca un fel de Nastratin sau Neo-Păcală, nefiind însă, apropo de paradoxurile globalizării, niciodată una și aceeași persoană...

Îmbinând elemente ale literaturii absurdului cu satira (uneori fantastică), Ion Manea reușește un tur de forță...

Poate prima proză este exemplară pentru întreg volumul sau măcar pentru anumite texte din el: într-un sat M. (în care putem ghici chiar România), în care nu s-a născut veșnicia indiscutabil, sat tipic românesc de când a început modernizarea cu toate tarele ei, se vrea să se înfăptuiască un record mondial. Nu să se înalțe o catedrală de mămăligă, ci să se facă nici mai mult, nici mai puțin decât... cea mare polenta din istorie. Numai că patronul spiritual al mai multor instituții din sat/comună, Sfântul Ilie, apare din „neființa” lui (aici nu prea înțelegem apofatismul meontologic al autorului!) și ia (fură?) recordul mondial și-l duce la ceruri.

Acum să nu credeți că toate acțiunile s-ar petrece în mediul rural: nu, încă de la al doilea text ne mutăm în Galațiul (nenumit astfel!) devenit (nu spunem cum) „primul municipiu chinezesc din România și din Europa de Est” (p.12). Și, subliniez ideea, Ion Ionescu de aici nu este cel din prima proză și nici din următoarele!

A treia „piesă”, pardon, relievă, intitulată „Bolovanul lui Sisif”, s-ar fi putut intitula și „Mâna dreaptă a lui Ceaușescu” - aici nu este niciun I.I. (Ion Ionescu!!!), deși ar putea fi povestitorul sau colecționarul organizator al unei expoziții în care punctul central de interes este celebra rocă a lui Sisif, dar ar putea să mai expună stiloul lui Obama, tibia lui Ioan Paul al II-lea, o bucată de blană de-a lui Zamolxis, pipa lui Decebal ș.a.m.d.

Bref, Ion Manea face haz de necaz sau de variațiunile capitalismului spre cele mai înalte culmi de progres și civilizație: unii I.I. se antrenează pentru a fi campioni la... promoțiile supermagazinelor, unul se retrage la Biblioteca Națională și citește tot ce era acolo în 25 de ani, pentru a se întoarce apoi la familia părăsită, căreia nu-i mai dăduse niciun semn de viață (e o găselniță evidentă, deoarece este clar că nu se poate ști cum a supraviețuit 25 de ani, dar România este - totuși - o țară sfântă, grădina Maicii Domnului, în care se pot întâmpla multe minuni!)

Prin „primarul orașelului F.” (din „Podul”) satirizează întreaga clasă politică gălățeană de după 1989, care, cu mic și mare, a promis într-un fel sau altul construcția unui pod (la pachet sau nu cu un aeroport absolut necesar)... Finalul este de două ori neașteptat: chiar se face un pod, dar și primarul (care era de 30 de ani tot reales!) este răpit de niște fantome... Cu alte intenții, un Poe ar fi fost poate mulțumit de această mică răzbunare a unui cetățean oarecum simplu, după vorbă, după port, dar... scriitor.

Tot o povestire cu final neașteptat este și „Murături cu frunze de vișin”, variantă oarecum bășcălioasă, dacă nu chiar post-modernist pură, la „Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte” (deși aici și Bătrânețea și Moartea au roluri de bază)!

Altfel vorbind, mai că am spune că unele texte s-ar fi putut lipsi de elementul absurd, dându-se mai multă atenție fantasticului...

Uneori chiar așa se întâmplă, precum în cazul „Luminii Vântului Nebun”, unde, în menționatul sat M. apare însuși Don Quijote!

Dar, apropo de producția de banane românești, Absurdul revine în forță în următorul text, „Crocodili pe Dunăre”, aceștia fiind văzuți ca salvatori ai economiei românești!

Românii literare

„Cartela de pâine” propune o întoarcere de coșamr în timp, atunci când I.I. își îmbracă o haină veche care-l... teleportează pe vremea lui Ceaușescu!

Absurdul satiric, ca să-i zicem așa, al lui I.Manea găsește, propune soluții: poduri de cartier pentru pietonii care nu mai pot trece de mașinile parcate pe trotuar, televiziuni de apartament sau de asociație de locatari, sănii pe timp de vară (excelentă parodiere și a mitului Arcăi lui Noe - „Zurgălăi în luna lui Cuptor”- p.41-43), turism după cum a sugerat „doamna ministru”, o nouă lege a învățământului (absurdă, cum altfel, la vremuri absurde, în „Fiul meu, ministrul”), cazan de rachiu pe bază de uraniu activ (p.68), Moș Gerilă în loc de Moș Crăciun, coride și piramide în România...

Dacă Hasek, Woody Allen (prozatorul, nu numai cineastul!), Răzvan Petrescu (gălățean... din Târgu Bujor!) vă (mai) spun ceva, vă garantez că Ion Manea scrie (unele) texte la fel de reușite.

Ba, cum este cazul „Nemaipomenitei minuni a apei atomice”, și nu numai, poartă o marcă inconfundabilă, personal nemaîntâlnind o astfel de abordare a absurdului, care capătă accente S:F., dacă nu fantasy, la un moment dat apărând și omuleții verzi și alți E.T.i... A se vedea găleata cu apă atomică care era la fel de fierbinte după 8 ani după ce a fost scoasă din fântână...

Ca să nu mai vorbim de peștișori de aur care îndeplinesc șase dorințe, nu trei. Sau de corcodușul cosmic care încheie *en fanfare* festinul umoristic marca Ion Manea.

În „Miracolul din privată”, satiră și a societății scriitoricești, aflăm cum se poate duce la capăt un roman care va fi publicat la o editură celebră din satul vecin și lansat la căminul cultural, cu participarea unui critic literar ieșit la pensie.

„O bombă în bloc” și alte două-trei texte par a fi totuși scrise strict de amorul artei sau, poate, prea mult umor în situațiile de criză ale adevăratei democrații la care se face referire în text, este greu de digerat. Dar cred că este inevitabilă o astfel de „judecată”. Sau, poate, ca și în cazul unui Daniil Harms, textul trebuie luat cu măsură? Oricum, prea mult muștar cu pâine strică!

Pastișarea, reinterpretarea, parodierea unor motive sau mituri, basme și rodul acestora, texte precum „Cum să n-o primesc pe Brigitte Bardot” (apropo la Rattenfänger von Hamel), „Impozit pe lapte și miere”, „Arestându-l pe Cain” sunt însă cele mai reușite, absurdul neluând o mască stridentă, dacă nu chiar inutilă...

În ultimă instanță, lui Ion Manea îi face plăcere și se distrează de minune inventând, pe baza realității și a culturii generale, povești de descrețit frunzele. „Povești neinpozabile, vorba sa din „Impozit pe lapte și miere”.

Un text precum „Nuntă-n Râpa Cuconiței” ar fi numai bun de dezvoltat într-un scenariu care ar putea fi punct de plecare pentru un film de genul „Poker” (știm, știm, pentru cei care apreciază genul!), în regia nemuritorului Sergiu Nicolaescu...

„Fantezie caniculară” este ceva între „Căldură mare...” mon cher, evident, și o secvență antologică din „Marry Poppins”, când guvernanta și copiii vizitează un personaj care plutea cu scaunul către tavan...

Excelentă parodiere a veșnicilor reclame la tigăi și oale („vase” care va să zică!) este „oala mileniului trei”, sfârșind în accent S.F. quasibeleavian.

Preocuparea pentru sociologie a autorului contribuie la scrierea unuia dintre cele mai bune texte, „Ziua în care a venit elefantul” (p.120).

Clasa politică nu este iertată nici în „Votul Orbului” sau „Ca un ou în mijlocul unui castron verde” (unde primarul hotărăște să facă un parc în... pădure!)... Și fiindcă și sociologia s-a născut tot din filosofie, Ion Manea se dovedește a fi un bun urmaș al lui Platon (via Socrate, sau viceversa) atunci când satirizează poetul din textul „Poetul și cioara”. Satiră reușită, pe care vi-o recomand...

Imaginația autorului se dovedește a fi debordantă în alt text care poate promite o dezvoltare ulterioară, la modul „serios”, iar nu „umoristic”, un text care este numit „Intraterestrul”.

Flerul și inteligența cu care tratează indeit teme precum migrația („Consens la clasa întâi”), impostura la români („Răzbunarea morcovului de șapte metri”), norocul (în „Țigara de cinci milioane de euro” și „Pofta de păcănele”) ori un gen precum fantasticul de tip sud-american (în „Dimineața cu statui”), dar cu umor sănătos, ne provoacă să ne gândim la cum ar arăta un roman realist sau o culegere de povestiri strict fantastice semnate de Ion Manea. Rexperiența sa de jurnalist este o garanție în plus pentru calitatea literară.

Un scriitor de (re)descoperit!

a. g. secară

Poeme sub domnia textualismului

Valeriu VALEGVI

Neabuzând de apariții editoriale dese, îmi place să cred, dintr-o conștiință creatoare asumată, poetul vrâncean **Virgil Panait** în *Arhitectura cenușii* (Editura Ateneul Scriitorilor Bacău, 2011- 103 pag.) ține de canoanele poeziei textualiste, într-un registru personal.

Îl știam în plan creator din cărțile anterioare (vezi *Poemul precum actul sexual*) că are o știință a dozării înțelesului, scriitura fiindu-i deopotrivă instrument și muză. Au depus mărturie în acest sens critici literari și creatori veritabili („O bună stăpânire a cuvintelor, a mijloacelor de expresie în general, o scriitură cultivată, umor voit desuet...

Spirit ludic, grațios, nonșalant”-Nicolae Manolescu, pe coperta a 4-a a cărții; „Pasional și pasionat, scrie despre iubire...Nu-i lipsește ludicul și ironicul, ceea ce dinamizează o scriitură cu tăietură clară și bine personalizată.”- Liviu Apetroaie, revista Dacia Literară, Iași 2012).

Poezia lui Virgil Panait își revendică geneza din revolta unei lumi (neo)moderne care și-a pierdut definitiv încrederea în limbaj și eul creator; se contestă consistența limbajului, granița dintre genurile literare devenind practic, nefuncțională.

Poemele din *Arhitectura cenușii* sunt de sine stătătoare, nefiind cuprinse în vreun sumar dinainte stabilit iar titlul lungului poem component (format din 33 de secvențe, ah, cifra cristică...) este dat cărții. Cele 33 de secvențe poematice sunt însoțite, ca într-o oglindă, de alte 61 de replici la aceeași intensitate, rezultând astfel un întreg asumat de poet.

Voi insista mai mult, în cele ce urmează, pe câteva din ingredientele acestui veritabil puzzle propus de autor. În mod cert megatextul cărții este întreținut de un retorism rituos, în destule locuri ceremonios și ușor melancolizat. Se reconfirmă aplecarea poetului pentru rimele rare (*sângeră/îngeră; fragă/energofagă*) iar ironia și umorul fin sunt la loc de cinste (*până și moș crăciun/datorită regimului de austeritate/s-a școlit în tot felul de inginerii financiare...- f.t.*).

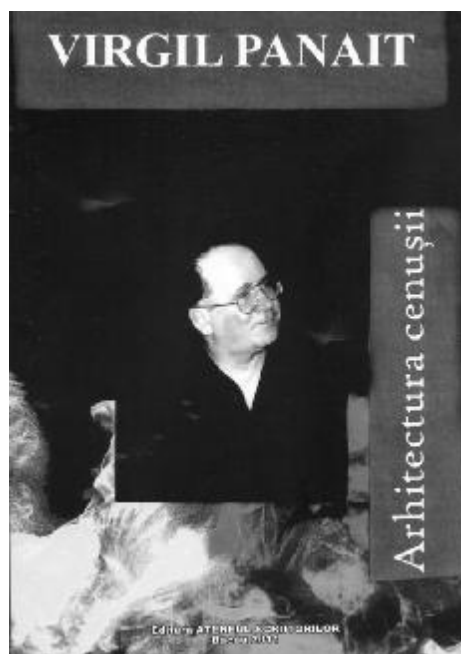
Definițiile nealeatorii par să-l fixeze într-un prezent deschis (*viața este incestul lui Dumnezeu – f.t.; Ah viața/această crimă perfectă –f.t.; păcatul este o circumspecție a candorii –f.t.; poezia-i o cetate cu porțile nepăzite –f.t.*).

Există o plăcere, de cele mai multe ori căutată, de a scoate anumite lucruri, stări și sentimente din matca proprie și de a le reanraja într-o altă configurație, conformă cu gândirea sa.

El caută și provoacă dialogul cu cititorul prezumtiv, echilibrându-și într-un fel discursul (*nota cititorului: firescul/acolo și el, o infirmitate a/acestei realități –f.t.; nota cititorului: la început a/fost nimic/și după aceea tot nimic –f.t.*).

Pe un fundal cenușiu, poetul este cel care provoacă și polemizează cu realul (*eu sunt poetul adică cel/redus la poezie/tocmai datorită așteptării realului/ca pe o trăire la/ timpul pierdut –f.t.*).

Recomand cu mare căldură lectura acestui volum de poezie ce stă sub domnia textualismului.

De ce plâng fluturii în fa minor

un volum-testament semnat Eleonora Stamate

Poezia tecuceană s-a înnoit în acest început de primăvară printr-un nou volum de versuri ce poartă semnătura Eleonorei Stamate.

Volumul „De ce plâng fluturii în Fa minor”, apărut în Colecția Bibliotecii Societății Culturale „Ștefan Petică”-Tecuci, editura Armonii Culturale-Adjud, se înscrie în ceea ce se poate defini ca parte a renașterii naturii după o lungă iarnă.

Cartea este un prinos adus vieții, renașterii, zborului. Cu o sensibilitate vizibil mai accentuată decât cea regăsită în volumul lansat în primăvara anului trecut (Cristale cu aromă de pelin), autoarea așterne în pagini tristeți nebănuite, bucurie, viață și moarte, zbor și cădere, combinând elemente statice ale naturii/lumii înconjurătoare („castel de humă”, „turlele catedralei”, „icoanelor”, „clape de pian însingurat”, „oglinzi demodate”, „pânza de Aivazovski”, etc) cu freamătul diafan al fluturilor cu „aripi tăcute”, „cu aripi indigo” sau cu „aripi de aramă”, aflați în permanentă mișcare.

Volumul este structurat pe două capitole, primul purtând chiar numele cărții, „De ce plâng fluturii în fa minor”, al doilea fiind intitulat „În pas cu Timpul”.

Bogăția de sentimente și trăiri răbufnește însă tumultos din ambele capitole, caracterizate deopotrivă de o intensitate ce depășește umanul, aseasonate cu o grafică semnată de artistul gălățean Theodor Vișan.

„De ce plâng fluturii în fa minor” capătă conotații de balsam al sufletului -veșnic căutător al „ceva-ului” definitoriu pentru ființa umană. Poeta caută în fluturi, în natură, în dumnezeire și îngeri, în tristețe și în flori, ne-uitarea. Eleonora Stamate refuză conviețuirea cu sămânța îndoielii și a amăgirii, invitând deopotrivă și cititorul la a gusta din bucuria literelor, a cuvintelor: „De vei dori să guști/ bucuria slovei din inima mea./caut-o, cere-mi-o,/ și nu-mi da în schimbul/ surâsului/amăgirea./ (...)nu-mi sădi îndoiala/ în întunericul asfințitului”.

Autoarea este pe deplin conștientă de necesitatea imperioasă a iubirii, dar în același timp se identifică cu „o torță vie la ceas de apus”, mărturisind cu amărăciune că se topește în taină („mă topesc în taină”). Eul interior al Eleonorei Stamate se răsucește în jurul propriei axe, refuzând căderea, refuzând zborul în jos, acceptând în același timp resemnată, cu o bucurie oarecum ascunsă, să devină „captivă între stihuri”, știind că astfel, prin carte, scriitorii își câștigă dreptul la nemurire („Raiul este mai aproape de noi.../În gara în care poposim/este doar lumină). Sufletul-un călător hoinar, „priveagul fără de hotar” cutreieră pe aripi de fluturi lumea fizică și lumea astrală, întorcându-se apoi „obosit de prea multă așteptare” tot în lumea adâncă a cuvintelor.

Volumul se dezvăluie în toată splendoarea lui, cu versuri dominate de o paletă coloristică bogată, care deși ar trebui în mod normal să transpună cititorul într-o lume veselă, aflată în continuă mișcare, spre final percepțiile se schimbă; cititorul resimte puternic zbuciumul sufletului, arderea lui intensă, ajungând astfel ca întreg conținutul cărții să fie perceput ca un volum-testament în care autoarea își așterne împlinirile și neîmplinirile, visele și dorințele, zborurile și suferințele.

Deși Fluturii îndreaptă gândurile spre multitudine de culoare, cu toate tonurile ei, albul este nuanța care predomină în versurile Eleonorei Stamate. Albul este surprins în „floarea de cireș”, gândurile devin „scrisori pentru luna mai” (coala de hârtie a scriitorii este albă). Eleonora Stamate recunoaște că iubește poezia asemeni îngerilor, florii de nufăr, asemeni lui Dumnezeu. Simboluri ale culorii alb, (aripile de îngeri, albul florilor de nufăr, albul incandescent al Luminei Divine, ale purității, ale neprihănirii) sunt toate adunate în „evantai deschise/ litere-aprinse”. Acceptă cu bucurie diagnosticul „bolnavă de poezie”, pentru că Lumina, călăuză a mersului înainte, o regăsește tot „scoarța cuvintelor”.

Conștientă de apropierea sfârșitului iminent, poeta se resemnează și acceptă plecarea „în lumină”: „Alerg printre copaci/și mă lovesc de scoarța cuvintelor/(...)mă opresc între doi copaci/și număr secunde/ cu umbra numelui meu.../Plec în lumină...”. E o „plecare” caracterizată de împăcare pentru că „lumina, cu roua din din cuvinte/mă cheamă, grabnic, într-o carte”. „Plecarea” este acceptată pentru că e un drum înainte, înspre eternitate prin însuși

cuvintele lăsate moștenire în paginile scrise.

Nu protestează împotriva „mușcăturilor” pe care timpul le provoacă trupului fizic, dar își apără cu frenezie sufletul, somnând „timpul să nu-l atingă”.

„De ce este timpul atât de lacom cu mine?/Cu fiecă clipă, în orice ceas,/mai mușcă din mine,/(...)furându-mi orele,/scurgerea viselor”; „...îl somezi/ -De-aici să nu te atingi!!! Eu sunt mai tare decât tine,/ eu sunt sufletul”

Amărăciunea din sufletului poetei se regăsește în versurile poeziei „Împreună”, în interiorul căreia autoarea lansează o condamnare indirectă a urii, a vrajbei. Singura cale de scăpare din lumea ce poartă „mască de ceară” este aceeași eternă întoarcere „acasă-n cuvânt”. Lumea fizică în care trăiește nu este una în care se poeta se regăsește ca entitate. Este o lume în care ea însăși nu se identifică ca și om. Recurge atunci la cuvinte, își creează o lume interioară „printre silabe”, un drum propriu pe care alege să pășească. „Trăiesc printre silabe.../Între mine și Tine,/ Cuvântul, ca o daltă/ sapă drumul tăcerii”.

Superficialul materiei, al lumii exterioare o determină la evadare în lumea literelor cărora „le ascultă respirația”. În versuri își regăsește iubirea și casa; în versuri simte chemarea către origini . „Doar poemele mă mai cheamă acasă,/printre amintiri/printre frați și părinți.../ce bat la ușa inimii”(Acasă).

Eleonora Stamate se poate lepăda de tot ce o înconjoară, mai puțin de poezie, după cum recunoaște în poezia *Măine*: „Măine e prea departe/ca să mă lepăd de tine,/dulcea mea carte!/Îngerul meu păzitor”. Iată deci cum dulcea carte este în viziunea poetei însuși îngerul păzitor! Poeta nu e caracterizată de egoism, dovadă fiind dorința de a împărtăși și împărți cartea și literele cu restul lumii: „Cititorule, te aștept, cu timpul la braț, /să poposești în palatul slovelor!”. În viziunea poetică e Eleonorei Stamate, cartea se transformă în leac pentru suflet iar invitația spre lectură este o invitație de trecere peste „pragul speranței”, pentru a descoperi împreună lumina divină, liniștea... Următorul pas este acela de a recunoaște că s-a „îmbolnăvit de poezie”:, „Da, m-am îmbolnăvit de poezie-/mi-au intrat păsări în suflet/ și-mi miroase a smirnă și a busuioc!”

Autoarea nu ezită să facă indirect o întoarcere în timp, la vremea copilăriei, creionând portretul bunicii, singura care știa să poarte „marama albă”. Eleonora Stamate răstoarnă prezentul peste trecut, readucând în actualitate vremuri de mult apuse, dar pe care sufletul-copil ascuns în poetă refuză să le predea uitării. Aduce în prim plan fotografii dintr-o altă epocă „de mult apusă” iar casa bunicii este metaforic furișată „cu ferestre, cu tot... în copilărie”.

În „*An de an*” autoarea aduce un omagiu colegilor de breaslă, dascăli și dascălițe, plecați în lumină, fiind cu precădere un prinos în versuri adus învățătoarei Elena Oprea, fostă dascăliță din comuna gălățeană Munteni. În poemul Eleonorei Stamate, dascălița dezleagă învățăcelului taina „copacului vieții”: „Copile drag, copacul vieții nu te minte!”. „Ne învățai cum se prea poate compara/o viață trecătoare...cu o floare!”.

Eleonora Stamate a dăruit literaturii române simfonii crepusculare (Simfonie crepusculară-2001), un castel de îngeri (Castelul îngerilor-2004), a adus în versuri un tribut vieții (Viață la imperfect-2010), a dăruit publicului cititor cristale și arome de pelin (Cristale cu aromă de pelin-2012). Iată acum pe aceeași Eleonora Stamate dăruind cititorilor fluturi și muzică în tonuri de Fa minor în acest ultim volum, „De ce plâng fluturii în Fa minor”, o carte-poem, care s-a bucurat de aprecierea unor nume mari ai literaturii contemporane: acad. Nicolae Dabija, scriitorul Gheorghe Stroia, scriitorul Dan Movileanu (Prefața), nelipsind nici numele scriitorului tecucean care a semnat Epilogul, Vasile Sevastre Ghican.

Volumul „De ce plâng fluturii în Fa minor” este un poem amplu dedicat sublimului privit prin zborul diafan al fluturului; este genul de carte care îndeamnă la meditație, la iubire, la iertare. Este însăși chintesența valorilor sublime cărora poeta li se închină la vârsta florilor de cireș în plete.

Tradiții și cultură elenă

Mărturie a existenței grecilor pe meleagurile României de azi sunt diversele obiecte - amfore, vase de ceramică, pietre funerare - descoperite pe locurile vechilor cetăți ca Tomis (Constanța), Calatis (Mangalia) de pe malul Mării Negre dar și dovezile existenței lor de pe malurile bătrânului Danubius, din Dinogetia, județul Tulcea.

Comunitatea Elenă din Galați se numără printre cele mai vechi și mai reprezentative din țară. Încă de la formare, comunitatea are personalitate juridică și, după ce obține aprobarea domnitorului Al. I. Cuza, ridică propria biserică, în care slujbele se țineau în limba greacă de preoți aduși din Grecia.

În urma Revoluției de Eliberare Națională de sub Jugul Otoman și crearea Statului Elen, grecii încep să se organizeze în diverse orașe din România. Odată cu crearea Statului Elen, în Galați se înființează Comunitatea Elinească care își crează Școli proprii de fete și băieți și care, în 1930 se unesc într-o școală și liceu mixt. În afară de aceste două școli ale comunității au mai funcționat și alte școli grecești particulare cum ar fi școala Papadoupoulos, Skoti, Papi, Kumbaris, Pilarinos.

După ce o lungă perioadă de timp, organizația grecilor și-a întrerupt activitatea, începând cu luna aprilie a anului 1990 aceasta a fost reînființată.

De atunci și până în prezent, Comunitatea Elenă din Galați a dezvoltat și menținut la standarde înalte atât activitatea culturală, educațională cât și cea socială.

Despre activitatea culturală desfășurată de-a lungul timpului, menționăm faptul că UER prin Comunitatea Elenă din Galați, a dezvoltat și întreținut legături cu multe primării, ansambluri și centre culturale din Republica Elenă pentru a dezvolta relații de colaborare și prietenie, în vederea promovării elenismului și a ansamblului "Olympos" cât și pentru cultivarea și menținerea unor parteneriate cu unități de învățământ.

În cadrul **Programului "ROGVAIV", prin proiectul "Seri Culturale ale Etniilor"**, Centrul Cultural "Dunărea de Jos" a omagiat "Ziua Națională" a Republicii Elene, vineri, **29 martie 2013**, prin activități derulate în parteneriat cu Uniunea Elenă din România - Comunitatea Elenă Galați.

Astfel, **Salonul Artelor al CCDJ** a găzduit participării la manifestare (elevi și cadre didactice ai Școli "Arhanghelii Mihail și Gavrilă", Școala Gimnazială "Emil Gârleanu" și Liceul Tehnologic "Simion Mehedinți", părinți și membri ai comunității elene) au putut să vizioneze expoziția de fotografie din perioada interbelică

despre monumente și clădiri ce aparțin comunității, putând observa astfel o parte a istoriei orașului, dar și cum arăta Galațiul odinioară, expoziție de obiecte și port popular tradițional elen, prezentări multimedia cu aspecte din istoria comunității cât și un moment de dans tradițional grecesc oferit de juniorii comunității elene.

Prezenți la evenimentul Centrului Cultural au fost dna. Laura Teodoru, Consiliul Județului Galați, dl. Eduart Iani Kevorchian, Comunitatea Armenilor din Galați și dna. Mariana Buruiană, Direcția Județeană pentru Cultură Galați.

Astfel am marcat la Centrul Cultural "Dunărea de Jos" colaborarea dintre popoare cât și legătura culturală dintre români și eleni.

Datini și obiceiuri de primăvară, între tradiție și modernitate

Declarată, din anul 2010, sărbătoare internațională, „Nevruzul” a fost trecut pe „Lista Patrimoniului Imaterial Universal”, în cadrul Adunării Generale a ONU și marchează moștenirea spirituală a tuturor popoarelor indo-europene. Și pentru că influențe și interferențe sunt la tot pasul, nu numai în mediul social, economic ci și în cel cultural, poate chiar mai evidente fiind în acest domeniu în special în ultimii ani, când, la nivel internațional un accent deosebit este pus pe diversitatea culturală și dialogul intercultural, în **2013**, la Constanța, primăvara a fost prezentă și în tema **Simpozionului „Datini și obiceiuri de primăvară între tradiție și modernitate”**.

Reunite la eveniment, în Sala de Consiliu a Universității „Andrei Șaguna”, comunitățile minorităților etnice ale aromânilor, armenilor, rușilor lipoveni, bulgarilor, germanilor și turcilor ce trăiesc și conviețuiesc în spațiul dobrogean în comuniune și armonie, nu numai culturală, și-au prezentat auditoriului obiceiurile și tradițiile anotimpului de primăvară, moștenite și transmise din generație în generație până-n zilele noastre.

Momentul dedicat primăverii a fost primit conform importanței cuvenită acestui amplu eveniment, la manifestare fiind prezenți : **Consulul General al Republicii Turcia la Constanța** – dna. Fusun Aramaz, **Consulul General al Federației Ruse la Constanța** - dl. Mikhail Reva și **atașatul diplomatic** – dl. Vitaly German, **Consulul General al Republicii China la Constanța** – dl. Su Yanwen, **Muftiul Yusuf Muurat**, **deputatul UDTR** – dl. Iusein Ibram, **subsecretarul de stat al Departamentului pentru Relații Interetnice** – dl. Aledin Amet, **consilier superior pe regiunea de sud-est din cadrul DRI** – dl. Aidun CurtMola, **șef serviciu Programe și Relații cu Societatea Civilă și organisme internaționale din cadrul DRI** - dna. Rodica Precupețu, **rectorul Universității „Andrei Șaguna”** - prof. univ. dr. Aurel Papari, **Prefectul Constanței** - dl. Eugen Bola și **subprefectul Constanței** – dl. Selamet Iucsel.

În continuarea acțiunilor desfășurate cu acest prilej, **dl. Agiemin Baubec** -prof.conf.dr., cu o bogată activitate didactică atât în cadrul Universității București cât la Universitățile din Ankara și Istanbul, cu o prodigioasă activitate în domeniul lingvisticii, editând, de-a lungul carierei sale, peste 10 cărți de specialitate, dintre care mai amintim doar „Dicționarul româno-turc și turco-român” și „Ghidul de conversație româno-turc și turco-român”, a lansat **cartea „Limba Turcă practică”**, un manual structurat în 24 de lecții, cu un set de texte mai accesibile din autori turci și un vocabular uzual, cu o introducere despre originea altaică a limbii turce. Manualul a fost editat cu sprijinul UDTR Constanța.

Și pentru ca manifestarea să aibă și un final artistic, în sala „Remus Opreanu” a Prefecturii Constanța, a avut loc spectacolul comunităților etnice din spațiul dobrogean fiind prezente : Comunitatea Aromânilor din Sarighiol de Deal și Comunitatea Bulgară din Ceamurlia - Tulcea, ansamblurile din M. Kogălniceanu și Ovidiu - Constanța, Comunitatea Elenă „Elpis” Constanța, ansamblul „KaraDeniz” al Uniunii Democratice a Tătarilor Turco Musulmani din România - filiala Constanța și ansamblul „Fidanlar” UDTR Constanța.

În aceste zile am putut observa comuniunea dintre comunitățile minorităților etnice din acest spațiu, unde cultura se întrepătrunde dar în același timp este unică și păstrată nealterată.

DICTIONAR

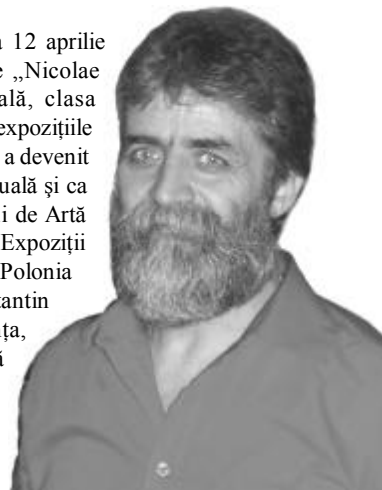
ARTIȘTI PLASTICI GĂLĂȚENI (72)

Corneliu STOICA

MIRON, Gheorghe – pictor. S-a născut la 12 aprilie 1958, la Galați. A absolvit Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București, secția Artă Monumentală, clasa profesoarei Rodica Lazăr (1982). Din 1983 participă la expozițiile colective ale Filialei Galați a U. A. P. R., al cărei membru a devenit în 1991. Lucrează ca muzeograf la Muzeul de Artă Vizuală și ca profesor la catedra de grafică-desen din cadrul Liceului de Artă „Dimitrie Cuclin”. Membru fondator al Grupului „Axa”. Expoziții personale: Galați (1985, 1987, 1995, 2008); Katowice, Polonia (1998); București, Palatul Parlamentului, Sala „Constantin Brâncuși” (2010); Tg. Jiu, Galeria de Artă; Constanța, Muzeul de Artă; Bacău, Centrul Internațional de Cultură „George Apostu” (2011). Participări la expoziții de grup și colective: Muzeul de Artă Vizuală Galați (1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2012); Galeria „Blu din Prusia”, Padova, Italia (1996); Muzeul de Artă Constanța, Galeria „Cupola” Iași, Centrul Cultural Român, Paris, Franța (1997); Salonul Național al Artelor, Romexpo, București (2001); Centrul Cultural Român din Veneția, Italia (2003); Centrul Cultural Român din Budapesta, Ungaria (2004); „7 + 7”, Muzeul de Artă Vizuală Galați, Muzeul de Artă Ploiești (2005); Concursul „N. Tonitza”, Bârlad (2006); Salonul Național de Artă, București (2006); „Sacru și profan”, Galerile de Artă „N. N. Tonitza”, Bârlad (2007); Salonul Național de Desen, Muzeul de Artă Vizuală Galați (2011); „8 muzeografi-plasticieni”, Muzeul de Artă Vizuală Galați (2012). Activități de restaurare - lucrări de artă monumentală: 1980 - „Sf. Nicolae Domnesc”, Curtea de Argeș; 1980 - Moara Domnească „Capela Cimitirului” (sculptură, pictură); 1981 - Casa Theodor Aman, București (structură, pictură, auriere foiță de aur); 1993 - Austria atelierul de restaurare Brasso Art Achbah (restaurare rame stuc, poleire, pictură pe sticlă, ceramică, pictură ulei pe pânză); 1995-1997, Execuția Complexului Hotelier Kreta Galați (concepție, compoziție elemente din ghips, pictură); 2002-2003 - restaurare-conservare Icoane Împărătești, Biserica „Sf. Împărați Galați; 2003 - realizarea mozaicurilor de pe fațada Bisericii „Sf. Mihail” Brașov; 2003-2204 - Șantierul de restaurare, primăria Câmpina (elemente decor ghips, coloane, scară interioară, elemente de compoziție fațadă, mozaic, marmură, pictură tavan). Distincții: Premiul pentru grafică la Concursul Național de Pictură, Grafică, Sculptură și Artă Decorativă „N. N. Tonitza” (2006); Premiul pentru grafică la Bienala „Lascăr Vorel”, Piatra Neamț (2007). Are lucrări în colecții de stat și particulare din România, Grecia, Italia, S.U.A., Austria, Rusia, Franța, Australia.

Atât expozițiile personale cât și participările sale la manifestările colective sau de grup au evidențiat în persoana lui Gheorghe Miron un artist frământat, neliniștit, capabil să realizeze în sculptură, pictură și grafică lucrări care să impresioneze sub raport ideatic, dar mai ales prin noutatea limbajului plastic. Sculpto-construcțiile sale, menite să decoreze un spațiu ambiental modern sau să evoce o atmosferă de recviem, icoanele lucrate într-un registru grav au adus în peisajul plasticii gălățene un plus de inedit. În grafică a abordat o tematică variată, mergând de la natura moartă până la explorarea unor detalii ale corpului uman, în special al celui feminin. Interesant de observat este faptul că în alcătuirea imaginilor artistul pornește în general de la un fond negru, pe care mai apoi, cu penița sau cu acul, prin scrijelare, creează partea luminoasă. Rezultatul este o dozare echilibrată a luminilor și umbrelor, obținută prin suprafețe hașurate, prin valorații de mare finețe ale liniilor, prin racursiuri sugestive. Arta sa se apropie de cea a marilor gravori, tradiția dându-și mâna cu modernul. Aceasta se vede atât din modul în care artistul construiește compoziția, cât și din concepția de ansamblu a lucrărilor. Aproape mai toate tablourile sunt realizate din două secvențe: una în planul superior, cu o compoziție complexă, desfășurată pe un spațiu de obicei mai mare, alta în plan inferior, miniaturală, în care artistul dezvoltă un detaliu din imaginea inițială („Feminitate”, „Model”, „Gest”, „Pas”, „Unghi”, „Repaos”, „Măiestrie” etc.). Fin cunoscător al anatomiei corpului uman, Gheorghe Miron surprinde femeia în diferite

Cupidon

ipostaze, reținând elemente sau detalii menite să lumineze anumite trăsături ale frumuseții interioare sau exterioare a acesteia. Linia desenului este șerpuitoare, elegantă, transpunând uneori rotunjimea formelor, suplețea, alteori ea este mai incisivă, cu accente ironice. O lucrare ca cea intitulată „Panică” ne duce cu gândul la „Capriciile” lui Goya, după cum altele ne amintesc de arta olandezului Rembrandt van Rijn. Învățând din lecția marilor maeștri ai gravurii, Gheorghe Miron știe să preia ceea ce convine personalității sale, știe să rămână el însuși. Chiar în lucrări ca „Atitudini” și „Expresii”, în ciuda imaginilor aproape hiperrealiste, el dezvăluie un nou mod de abordare a chipului când cu o precizie aproape fotografică, când alungindu-și în manieră expresionistă ovalul feței. În ultimul timp lucrările de pictură și grafică ale lui Miron sunt executate cu o minuție renașcentistă, preocuparea pentru corpul feminin rămânând constantă, femeia apărând fie în compoziții cu mai multe personaje, fie singură, întotdeauna însă bine studiată, în ipostaze dintre cele mai diferite („Dorință, gând, împlinire”, „Mireasă”, „Până ce moartea ne va despărți”, „Nud” ș.a.).

Bibl.: Corneliu Stoica, *Artiști plastici de la Dunărea de Jos*, Editura Alma, Galați, 1999; Năstasă Forțu, *Orizonturi artistice contemporane*, Editura Pan Europe, Iași, 2006; Corneliu Stoica, *Interferențe*, Editura Sinteză, Galați, 2009; Valentin Ciucă, *Un secol de arte frumoase în Moldova*, vol. II, Editura Art XXI, Iași, 2009; Valentin Ciucă, *Dicționarul ilustrat al artelor frumoase din Moldova 1800-2010*, Editura Art XXI, Iași, 2011.

Incoronarea muzei

Visul unui gând liber

„Artiști la Dunărea de Jos”

Corneliu STOICA

Muzeul de Artă Vizuală, instituție care în prezent trece printr-o perioadă foarte grea din existența sa datorită evacuării deocamdată parțiale din clădirea în care funcționează de la 5 iunie 1967, a deschis anul expozițional 2013 cu o manifestare colectivă în care au fost reunite, în Sala „Ioan Simion Mărculescu”, peste 40 de lucrări de pictură, sculptură și grafică aparținând unui număr de 23 de plasticieni gălățeni. Expoziția face parte dintr-un proiect mai larg al lui Gheorghe Andreescu, pictor care în calitatea sa de muzeograf și-a propus să întreprindă o cercetare științifică asupra mișcării plastice contemporane de la Dunărea de Jos. Pe lângă lucrări ale celor 22 de artiști în viață, sunt prezentate și două tablouri ale mult regretatului Ioan Simion Mărculescu, pictor care ar fi împlinit la 12 ianuarie vârsta de 70 de ani. În felul acesta, expoziția constituie și un omagiu pe care colegii săi de breaslă i l-au adus memoriei acestui unic creator de frumos, plecat prea de timpuriu din mijlocul gălățenilor (9 aprilie 2001). Lucrările care îi sunt expuse sunt compoziția de amplă respirație „Ziariștii”, în care sunt înfățișați redactorii secției cultură-învățământ de la ziarul „Viața nouă” (Radu Macovei, Virgil-Nistru Țigănuș și Lică Rugină) și pânza intitulată „Saxofon II”, în care este abordat un motiv pictural foarte drag artistului, cel al muzicii și al slujitorilor acesteia. Sunt lucrări de referință pentru arta lui Ioan Simion Mărculescu, aflate în colecția muzeului, care ne vor încânta ori de câte ori vor fi prezentate în expoziții.

Referindu-ne la lucrările celorlalți membri ai Filialei Galați a U.A.P.R., subliniem în primul rând preocuparea acestora pentru figura umană. Omul, cu universul său, cu preocupările sale, îl întâlnim în compozițiile Corneliei Nicolaescu-Burlacu, admirabil realizate într-o scriitură de mare precizie, în cele două tablouri ale lui Tudor Ioan, în care corpul uman este pictat într-o manieră expresionistă, cu linii și tușe viguroase, în desenul semnat de Mihaela Brumar, în care o tânără femeie pare rătăcită într-un labirint de șiruri cu înscrisuri indescifrabile, sau în compoziția lui Sergiu Dumitrescu Jr. axată pe tema genezei. Liliana Jorică-Negoescu ne poartă în lumea îngerilor și a sfinților prin intermediul a trei tablouri de o execuție impecabilă, pictate în stilul care deja a impus-o, amintind de frescele mănăstirilor din Moldova de Nord. Tot la o temă biblică apelează și Mugurel Vranceanu în sculptura sa concepută din trei elemente. Cele exterioare sugerează aripi de înger, iar în partea centrală, de forma unei arcade cu arc în plin cintru, sculptorul înscrie o cruce metalică în formă de T, Crucea Sfântului Antonie, una dintre cele mai vechi reprezentări în scena crucificării. La Anca Tofan, omul este doar sugerat, fiind configurat mai mult ca o umbră, de unde și senzația de mister pe care o creează cele două pânze ale sale. Mai pregnant pătrund în universul ființei umane și în psihologia acesteia sculptorii Alexandru Pamfil și Liviu Adrian Sandu. Primul semnează două portrete, realizate unul din duraluminiu, iar celalalt din lemn de cireș, în timp ce al doilea se folosește de teracotă patinată, o

S. Mărculescu - Saxofon II

S. Mărculescu - Ziariștii

Gh. Mihai Coron - Peisaj din Todirești

Liliana Jorica Negoescu - Taina creștină

Mugurel Vraânceanu - Compoziție

Jana Andreescu - Marină - Jazz II

tehnică destul de pretențioasă și puțin cultivată de artiștii gălățeni. Ambii sculptori sunt excelenți portrețiști, care știu să pună în valoare calitățile fizice și morale ale modelelor.

Peisajul și natura statică sunt genuri bine reprezentate în expoziție. Gheorghe Mihai-Coron ne poartă pe plaiurile natale, în Todireștii Botoșanilor, surprinzând un aspect pitoresc al satului de obârșie, cu case arătoase, vegetație abundentă și lumină blândă. Artistul știe să se bucure și de frumusețea, frăgezimea și prospețimea florilor, să le immortalizeze în imagini ce rămân pentru mult timp pe retină. Teodor Vișan este autorul a două splendide peisaje din Sinaia, cu desfășurări perspective ample, cu munți ale căror înălțimi sunt vecine cu albastrul cerului de vară. Predominanța verdelui este expresia fertilității, a rodniciei, a optimismului și a setei de viață, a bucuriei pe care o trăiește pictorul în fața spectacolului mirific al naturii. Din zona montană, trecem în cea marină grație celor două uleiuri ale lui Gheorghe Andreescu. Ambarcațiuni odihnind la mal, apa ale cărei întinderi se pierd în depărtări, stânci cu spinări învăluite în ceață creează o atmosferă liniștită, de tihnă și pace. Vasile Neagu aduce în pânzele sale poezia toamnei și a anotimpului hibernal. Imaginile, de un lirism învăluitoare, sunt sintetice, epurate de detalii, materia cromatică este răspândită în tonalități de mare sensibilitate, echivalente cu rafinamentul. Peisajele Mariane Tomozei-Cocoș poartă în substanța lor ecouri ale unor timpuri istorice („Ziduri bizantine”, „Semne în timp”). Aurel Manole se exprimă într-o gamă cromatică închisă, transcriind cu o mișcare gestualistă a pensulei curbe care ne duc cu gândul la ciclul său „Coline” sau la acele lucrări cu movile din zona Drăgușenilor. Sterică Bădălan, într-o reprezentare semiabstractă, surprinde atmosfera debutului toamnei, când argintul, chihlimbarul și purpura încep să-ți facă simțită prezența în verdele frunzișului arborilor. Eugen Holban se dovedește și de această dată același înzestrat pastelist. Simfonia griurilor inundă tabloul său, venind ca un argument al modului excelent în care artistul a știut să folosească în creația personală cromatica scoarțelor populare din zona Covurluiului, pe care le-a cercetat cu acribie ani de zile și a ținut să fie achiziționate pentru Muzeul Județean de Istorie „Paul Păltănea”. Credincios motivului floral pe care l-a explorat cu atâta pasiune, Sava David face ca un buchet cu flori de toamnă să dobândească valențele unui adevărat poem cromatic, iar Jana Andreescu ne face să vibrăm și să-i înțelegem profunzimea sentimentului cu care abordează unele teme intime („Jurnal”, „Jazz II”). Gabriela Georgescu dă viață unei scene cu păuni într-un triptic cu valori decorative.

M-am referit mai înainte și la unele lucrări de sculptură. În acest sens menționăm ca remarcabile și compozițiile lui Gheorghe Terescenco, dinamice, armonioase, avântate în spațiu, ca și suita de lucrări din bronz, de mici dimensiuni, semnate de Eduard Costandache. Continuând seria unor manifestări ca „12 plasticieni - 12 profesori”, „Plasticieni - muzeografi” organizate anterior, expoziția „Artiști la Dunărea de Jos”, deși reunește lucrări doar numai ale unui grup restrâns de plasticieni, demonstrează că Galații dispun de o forță artistică importantă, de pictori, sculptori și graficieni capabili să creeze opere cu un bogat conținut de idei și emoțional, realizate într-un limbaj care le fac apreciate și prețuite la nivel național și internațional. Ar trebui ca și autoritățile de la conducerea municipiului și județului nostru să manifeste o mai mare receptivitate față de acești plasticieni, față de creația lor și să le acorde atenția și respectul pe care le merită.

eveniment: **întâlnire cu arta turcească**

„Dansul vopselei cu apă”

Sala „Ioan Simion Mărculescu” din cadrul Muzeului de Artă Vizuală a găzduit în ziua de 2 martie a.c., un eveniment cu totul deosebit: vernisajul expoziției de Artă Ebru, o artă manuală tradițional turcească, practică din vremuri îndepărtate, care constă în a desena și a picta pe apă. Lucrările obținute prin acest procedeu, înrămate, se folosesc pentru decorarea pereților interiori ai locuințelor. În trecut, Ebru (în limba engleză „paper marbling”, iar în română „foița turcească”) era utilizată și pentru înfrumusețarea unor opere.

Manifestarea a fost organizată de instituția gazdă în colaborare cu Consulatul General al Republicii Turcia de la Constanța, a Centrului Cultural Turc „Yunus Emre” și a Filialei Galați a Uniunii Democratice Turce din România. Au fost de față doamna Füsün Aramaz, consul general al Republicii Turcia la Constanța, doamna Gülten Abdula, președinta Uniunii Democratice Turce în România, Filiala Galați, Domnul Haşim Koç, director al Centrului Cultural Turc „Yanus Emre” din Constanța, și o parte din artiștii expozați, printre care și doamna Emel Özcan, artist și profesor de artă Ebru, care a realizat în fața unui foarte numeros public gălățean o adevărată lecție demonstrativă pentru a obține lucrări în această tehnică. Din partea autorităților locale au participat domnul dr. Nicolae Bacalbaşa, președinte al Consiliului Județului Galați, și domnul ing. Marius Stan, primarul municipiului Galați,

Lucrările de ceramică și de pictură expuse sunt semnate de artiștii: Enise Menagi, Füsün Aramaz, Gevria Suliman, Gülcan Atali, Haşim Koç, Hasret Gündüz, Mihaela Süzgü, Nurten Vural și Sezai Suliman. Caracteristicile lor principale sunt decorativismul, capacitatea de a ornamenta spațiul unor interioare, îndeosebi casnice, de a crea un ambient plăcut ochiului, de a răspândi în jur căldură, lumină și frumusețe. Parcurgându-le, vom întâlni ca predominante prezența motivului floral, a motivului avimorf sau a celui geometric, dar și compoziții în care apar arbori, corăbii, bărci, pești, fluturi, personaje, turnuri sau diferite recipiente. Unele compoziții, cei drept mai puține la număr, aflate în zona abstracției lirice, sunt pretabile pentru decorarea unor vitralii. Este remarcabilă în aceste tablouri cromatica foarte expresivă, vioaie, prezența din abundență a roșului și a nuanțelor acestuia, a verdei și albastrului, dar și a negrului și albului. De mare efect sunt și unele chenare cu motive florale și vegetale. Deși tehnica lucrului pe apă nu permite în totalitate controlul materiei cromatice, imaginile obținute sunt echilibrate, de o mare acuratețe a tonurilor. Aceasta și pentru că în apa din tăvița în care se lucrează, unde a fost introdus un praf numit „kitre” (rășina plantei astragalus), ce face lichidul mai dens și îi conferă proprietăți adezive, se adaugă fiere de vită pentru ca vopselele să nu se scufunde în apă și să nu se amestece între ele. De asemenea, vasele din ceramică expuse sunt ingenios realizate, au forme sculpturale atractive, iar motivele cu care sunt decorate se ridică la nivelul artei autentice. Doamna Gülten Abdula a explicat că în afară de ceramică, pictură, desen, arta Ebru a început să fie folosită în ultimul timp cu certe reușite și pe alte tipuri de materiale, cum ar fi textilele, arătând în acest sens o eșarfă cu o astfel de pictură decorativă.

Manifestare care a trezit interesul unui mare număr de gălățeni pe tot parcursul lunii martie, cât a rămas deschisă în Sala „Ioan Simion Mărculescu”, expoziția „Dansul vopselei cu apă” a oferit prilejul unei întâlniri artistice confortante, punându-ne în contact direct cu lucrări aparținând artei Ebru, care are și celebrități în rândul artiștilor contemporani din Turcia în persoana lui Necmeddin Okyay și Mustafa Düzgünman.

Ican Atali

Sezai Suliman

Ican Atali

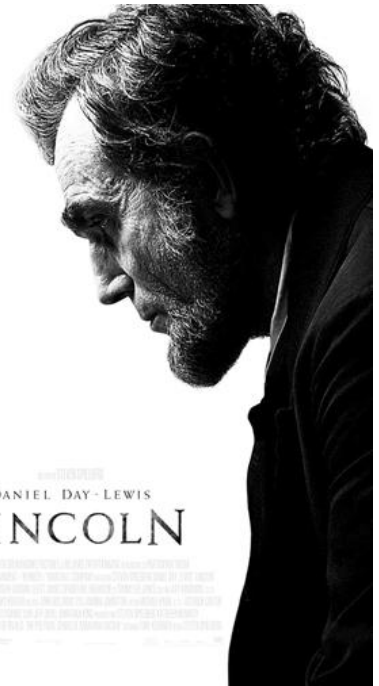
Corneliu STOICA

Mitruț POPOIU

Lincoln (2012), 150 min
Regie: Steven Spielberg
Cu: Daniel Day-Lewis, Tommy Lee Jones

Premiile Academiei americane de film la categoria „cel mai bun film al anului” au arătat în ultima vreme o viziune din ce în ce mai europeană în ceea ce privește preferințele artistice. Îmbătarea cu apă rece, cu gândul la o recalibrare a ceea ce se crede a fi avangarda mondială în cea de-a șaptea artă, nu a durat însă prea mult. Se pare că oricum nu arta primează, ci mai degrabă politicul. Prin 2010, celebrarea victoriei unui film despre război (The Hurt Locker, Kathryn Bigelow) a fost privită ca un succes în fața tehnologiilor 3D și excesului de efecte speciale ale Avatar-ului. În anii ce au urmat, premiile acordate pe rând unui film englezesc, respectiv francez, păreau a fi o continuare a luptei artei cu tehnologiile. Să fi fost însă chiar așa? Anul acesta deloc strălucitorul Argo, în regia lui Ben Affleck, a cucerit cel mai important trofeu, lucru prevăzut deja cu câteva săptămâni, la Globuri. Fără a excela nici prin scenariu, nici prin jocul actoresc și nici măcar prin arta regizorală, se pare că s-a atins coarda sensibilă a politicii și succesul a fost garantat mai degrabă la Washington decât la Hollywood. Cei care s-ar fi așteptat ca, tot din considerente politice, ultima realizare a lui Spielberg, biograficul Lincoln să câștige, s-au înșelat. Printre ei m-am aflat și eu. Prejudicata referitoare la slăvirea părinților Americii s-a dovedit a fi o eroare. Și totuși...

Și totuși, cu o zi înainte de decernarea premiilor, având la activ deja vizionarea unei jumătăți din lista nominalizatorilor, am bifat cu scepticism și realizarea lui Spielberg. Deja presa vorbea despre premiul fără doar și poate oferit lui Daniel Day-Lewis pentru prestația impecabilă. Și filmul a început în stilul istoricelor americane The Patriot (2000) sau Flags of Our Fathers (2006), punctând pe un introitus clasic, altfel spus un măcel general și pe o primă intermissio reprezentată de un discurs bun de uns la inimă. Însă aici se oprește previzibilul.

Abraham Lincoln în viziunea lui Spielberg promovează libertatea și egalitatea, însă nu rupe din context, precum s-ar crede. Nu ca un erou al secolului 21. Idealurile sale politice sunt un crez care îl implică zi și noapte, în viața publică și particulară. Ele sunt pur și simplu viața lui, iar de la realizarea acestora nu se abține de la trucuri politice demne de vremurile mai recente □ »□ #Ț–[se pare că nu secolele noastre au inventat roata de la căruță □ »□ #Ț–[aceasta neînsemnând însă că e pur și simplu un machiavelic. Lincoln, acel liberal politic și religios - se pare că a fost da, totuși creștin □ »□ #Ț–[era un om căruia îi păsa de oameni. Că lucrurile stau așa sau nu istoric, e greu de spus. Povestea e îngropată în mit de acum aproape un secol și jumătate. Însă meritul regizorului și, de ce nu, al scenariistului, este că nu divinizează postum o persoană. Acest președinte care intră cel mai ușor în mințile americanilor fiindcă se află pe banii cei mai folosiți, bancnota de cinci dolari, dar și moneda de un cent, nu e văzut ca un sfânt în cele 150 de minute, nici pe holurile Casei Albe și nici în odăile proprii. Singura aureolă este aceea a unui om pentru care funcția e mai întâi o datorie și abia apoi un privilegiu de care, de ce nu, se folosește atunci când situația chiar o cere.

Prestația actricească lui Daniel Day-Lewis, capul de afiș al peliculei, întrece însă orice așteptări. După primele minute spectatorul uită cu totul că are de a face cu un personaj (aproape) fictiv, iar acest lucru nu se întâmplă prima dată acum, când englezul intră în pielea lui Lincoln. Nu degeaba are deja trei Oscaruri pentru cel mai bun rol ('90, '08 și desigur '13) și două nominalizări la aceeași categorie, peste tot pentru încarnarea unor caractere puternice. Este interesant că Day-Lewis primește rolul celui de-al 16-lea președinte american la o vârstă tocmai potrivită, ambii având exact 56 de ani. Coincidențele însă se opresc aici. Bătrânețea precoce a omului de stat nu îl caracterizează pe acest artist britanic, despre care sigur vom mai auzi multe în anii care vor urma. Un cuvânt și despre restul distribuției: deliciul publicului e făcut în special de luptele intestinale din Capitoliu, care cu toate mahalagelile tipice unui asemenea spațiu, încă nu reușește să atingă abisurile performate de aleșii din mastodontul dâmbovițean. Tommy Lee Jones distribuit în rolul unui simbol politic face și el istorie cinematografică, fiind demn de premiul pe care însă l-a ratat în fața neamțului din Django.

Subiectele politice au dominat din plin scena cinematografelor din ultimul an, iar tema drepturilor celor de culoare a fost pe deplin pusă în prim-plan, fie la modul serios, ca în cazul producției lui Spielberg, fie într-un așa numit „western-spaghetti”, cum a făcut-o Tarantino, însă tema e privită, în ciuda abordărilor, ca o problemă existențială. Dar nu acest lucru, nici evocarea spiritului eroic al vremurilor de demult nu sunt cele care dau savoare biografiei „Lincoln”. Ecranizarea are valoare în primul rând artistică și abia apoi vin restul calităților. Iar lucrul acesta face dintr-un simplu *movie* cu tentă ideologică un film de pus la colecție și de văzut de mai multe ori.

BISERICI ȘI PREOȚI DIN ȚINUTUL COVURLUI LA 1831 (IV)

(Urmare din numărul trecut)

Continuăm publicarea numelui preoților, diaconilor și dascălilor slujitori la biserici din ținutul Covurlui în anul 1831, înscrise în catagrafia aflată la *Societatea Județeană a Arhivelor Naționale* din Iași, fondul „Vistieria Moldovei” (Dosar nr. 207/1831), făcând unele comentarii și completări.

F. 82v-83r. „Satul **Mănăstireni**¹, stăpânit de cătră Sv(ânta) Monastire Neamțu”². (Preot) „Alecsandru sãn (fiul lui) Sandu Sirian”. (Diacon) Costandin sãn preot Manolachi”. (Dascăli): „Toader sãn preotul Ioniță Ungurean, Mihalache sãn Sandu Trifan, Costandin sãn diacon Toader Cloșcă, Ștefan sãn diacon Munteanu, la hram Adormirea Maicii Domnului”.

(Preot) „Sandul sãn Ioniță”. (Dascăli): „Neculai sãn Sandul Sărian, Vasile sãn preot Neculai Sărian, Costachi sãn Gheorghii diacon, Neculai sãn Postolache Sărian, la hram Tuturor Sfinților”³.

F. 85v-86r. „Satul **Zmulți**⁴, stăpânit de cătră însuși (sic!) lăcitorii răzăși”. (Preoți): „Andrei sãn David Butunoi⁵, Ioan sãn Pavel Munteanu⁶, Avram sãn diacon Toader Munteanu⁷, Iani sãn Tofan Butunoi”⁸. (Dascăli): „David sãn Andrei Butunoi, Gavriil sãn preot Ioan Munteanu⁹, Iordache sãn dascal Grigorie Goga, Ioan sãn Ioan Muntean, la hram Sfântului Gheorghii¹⁰”.

F. 93v-94r. „**Slobozia Mileștii**¹¹, stăpânită de dumnealui post(elnicul) Ioan Jora¹². Satul nu avea biserică și nici preoți sau dascăli¹². „**Slobozia Banăuștii**¹³, stăpânită de dumnealui banu(l) Vasilii Tudorii”. Satul nu avea biserică și nici preoți sau dascăli.

F. 95v-96r. „Satul **Urleștii**¹⁴, stăpânit de dumnealui Gheorghii Tudorachi¹⁴. (Preot): „Gheorghii sãn Andrei Muntean”. (Dascăli): „Toader Oancă, Darie sãn Timoftei Roș”¹⁵, la hram Sfântului Neculai¹⁶.

F. 96v-97r. „Satul **Crăeștii**¹⁷, stăpânit de cătră răzeși”. (Preoți): „Alecsandru sãn Vasilii Toma¹⁸, Toderășcu sãn preot Alecsandru Toma¹⁹, Neculai sãn Lupul Nistor”²⁰. (Dascăli): „Toader sãn Gheorghii Sava²¹, Ghiorghi sãn Costandin Crăescu, Ianache sãn Costandin, Neculai sãn preot Stan sãn Sava²², la hram Sfântului Ierarh Nicolae”.

(Preoți): „Sandul sãn Ștefan Buhociu, Gheorghii sãn Ștefan Buhociu²³, Ioniță sãn preot Ștefan Bâlcu²⁴, Gheorghii sãn Ioan Bâlcu”²⁵. (Dascăli): Ilie sãn Gavrilă Sava, Neculai sãn dascal Ioan Popa, Costandache sãn Strătulat, Costandin sãn Gavrilă Sava, la hram Sfinților Vo(i)evozi”.

Note:

¹ Mănăstireni sau Mănăstirea lui Adam este denumirea veche a satului Adam, comuna Drăgușeni, întrucât în acest sat se află Mănăstirea Adam, ctitorită la mijlocul veacului al XVII-lea. A se vedea *Tezaurul toponimic al României. Moldova*, vol. I, partea I, Editura Academiei Române, București, 1991, p. 3 (sub voce Adamul); Idem, partea a 2-a, Editura Academiei Române, București, 1992, p. 698. Despre satul Adam a se vedea N. Stoicescu, *Repertoriul bibliografic al localităților și monumentelor medievale din Moldova*, București, 1974, p. 21.

² Informația privind posesiunea Mănăstirii Neamț asupra satului Mănăstireni pare a fi inedită. O astfel de stăpânire nu este menționată în lucrările: (Cezar Birth), *Contribuții monografice. Comuna Drăgușeni, județul Galați*, Galați, 1973; diacon Ioan Ivan, pr. Scarlat Porcescu, *Mănăstirea Neamț, Iași*, 1981 (capitolul *Averea și privilegiile Mănăstirii Neamț*, p. 79-94); Paul Păltânea, *Domeniul mănăstiresc din județul Galați în secolele XV-XVII*, în „Credință, istorie și cultură la Dunărea de Jos”, Episcopia Dunării de Jos, Galați, 2005, p. 41-110.

³ Corect *Duminica tuturor sfinților*, hram care se sărbătorește în prima duminică după Pogorârea Sfântului Duh (Rusalii). La 1809 biserica aceasta avea mult mai mulți clerici și anume: „Nicolai, ficior părintelui Macarie, Ioan, Ilie Hristea (și) diacon Ștefan Taivan”. Vezi Constantin N. Tomescu, *Biserica din Principatele române la 1808-1812*, (ediție îngrijită și note: pr. Eugen Drăgoi), Editura Partener, Galați, 2010, p. 69.

⁴ Smulți, sat și comună în partea de nord a județului Galați. Vezi *Tezaurul toponimic al României. Moldova*, vol. I, partea a 2-a, Editura Academiei Române, București, 1992, p. 1092-1093; Sorin Geacu, *Județul Galați. Dicționar de geografie fizică*, Editura CD Press, București, 2007, p. 236-237.

⁵ Preotul Andrei Butunoi se afla în slujba bisericii Sf. Gheorghe din Smulți înainte de 1809, la acea vreme fiind al treilea din cei 5 preoți ai acestui locaș (Paladi Patrichi, Ilie Tofan, Andrei Butunoiu, Ioan Gafton, Teodor Stângă). Vezi Constantin N. Tomescu, *op. cit.*, p. 70.

⁶ Duhovnicul bisericii Sf. Gheorghe din Smulți, Ioan Munteanu, a decedat la 13 octombrie 1852. Vezi *Arhiva Protopopiatului Galați*, dosar nr. 412/1852-1854, f. 15. Protopopul ținutului Covurlui, Zaharia Rodocalat, solicită ca în locul celui decedat să fie transferat preotul sachelar Constantin Butunoi slujitor la biserica Sf. Voievozi tot din Smulți. Cf. *Arhiva Protopopiatului Galați*, dosar nr. 412/1852-1854, f. 127r.

⁷ Fiul preotului Avram Munteanu, anume Gheorghii era dascăl la biserica Sf. Gheorghe din Smulți înainte de anul 1858. Cf. *Arhiva Protopopiatului Galați*, dosar nr. 412/1852-1854, f. 127r.

⁸ Preotul Iani este de fapt Eni Butunoi, care a avut o păstorire lungă, până în anul 1866, când a fost „împușcat la datorie”. Vezi *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, fond dosare generale, dosar nr. 559/1866, f. 27.

⁹ Dascălul Gavriil se afla în strana bisericii și la 1858. Cf. *Arhiva Protopopiatului Galați*, dosar nr. 77/1858, f. 127r.

¹⁰ Despre alți clerici ai acestei biserici din secolele XVIII-XIX vezi pr. Eugen Drăgoi, *Cronică bisericească pe file de Moltfelnic*.

Contribuții la istoria bisericii din Smulți, jud. Galați (I-II), în „Dunărea de Jos”, serie nouă, an. XI, nr. 120, Galați, februarie 2012, p. 44-46 și nr. 121, Galați, martie 2012, p. 44-45. Câteva date despre biserica Sf. Gheorghe, care astăzi nu mai există, a se vedea la Sorin Geacu, *Smulți (jud. Galați). Studiu de geografie fizică și umană*, Editura Prahova, Ploiești, 1998, p. 272-274.

¹¹ Slobozia Milești este denumirea fostului sat Milești, care se afla în partea de sud a satului Smulți. Vezi Ene I. Patriciu, *Monografia comunei Smulți - Covurlui*, Bârlad, 1935, p. 7; *Tezaurul toponimic*, partea 1, p. 721; Sorin Geacu, *Smulți (jud. Galați). Studiu*, p. 132-135. Toponimul Milești îl mai păstrează și astăzi un teren agricol. A se vedea Sorin Geacu, *Județul Galați. Dicționar*, p. 165.

¹² Pe teritoriul fostului sat Milești a ființat însă schitul *Holm* (secolele XVIII-XIX) așezământ monahal de călugări, biserica având hramul *Tăierea capului Sf. Ioan Botezătorul*. După secularizare (1864) icoanele din biserica schitului, care se ruinase, sunt așezate în biserica Sf. Gheorghe din Smulți și, ulterior, în biserica Sf. Nicolae din aceeași localitate. Despre acest schit a se vedea: Pr. Gh. Bârsan, *Schitul Zimbru*, Galați, 1944, p. 7-9; Paul Păltănea, *Vechi locașuri de cult și viața bisericească în sudul Moldovei până în anul 1864*, în „Monumente istorice și izvoare creștine”, Galați, 1987, p. 234; arhim. Daniil Oltean, *Repere ale istoriei vieții mănăstirești din Eparhia*

Dunării de Jos, în „Credință, istorie și cultură la Dunărea de Jos”, Galați, 2005, p. 345; ierom. Marcu-Marian Petcu, *Mănăstiri și schituri din Moldova astăzi dispărute (sec. XIV-XIX)*, Ed. Biblioteca Națională a României, București, 2010, p. 160-161.

¹³ Toponim neidentificat în această formă. Credem, mai degrabă, că este vorba de *Slobozia Bălțați*, fost sat la sud-est de Smulți, aproape de satul Urlești (care, de altfel, și urmează în ordinea catagrafiei), cu „o existență efemeră între anii 1831-1853”, potrivit lui Sorin Geacu (*Smulți*, p. 137).

¹⁴ Sat component al comunei Corni. Vezi N. Stoicescu, *Repertoriul bibliografic*, p. 892; *Tezaurul toponimic*, partea a 2-a, p. 1253; Sorin Geacu, *Județul Galați. Dicționar*, p. 271.

¹⁵ Niciunul din cei doi dascăli nu se mai aflau în slujba bisericii din Urlești înainte de 1858, când se întocmește un izvod de dascăli din Protopopiatul Covurlui. Înainte de 1858 țineau strana acestei biserici „*Ilie sin pr[feot] Grigori Tenie, strămutat la târgușor Drăgușeni*” și „*Ioniță sin Ioan Tofan, mort 1855*”. În 1858 era un singur dascăl, „*Tanasă sin pr[feot] Eftimi, în locul lui Ilie*”. Cf. *Arhiva Protopopiatului Galați*, dosar nr. 77/1858, f. 128r.

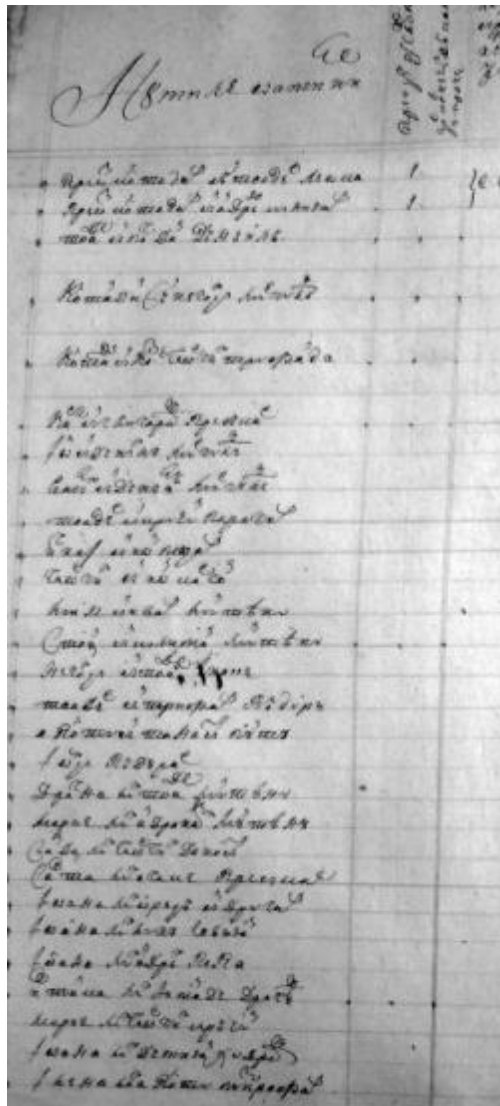
¹⁶ La 1809 preot slujitor al bisericii Sf. Nicoale din Urlești (în text Orlești) era „Gheorghie Dudu, nevolnic”. Vezi Constantin N. Tomescu, *Biserica din Principatele române*, p. 71.

¹⁷ Crăiești, comuna Vârlezi. N. Stoicescu, *Repertoriul bibliografic*, p. 223; *Tezaurul toponimic*, partea I, p. 310/4; Sorin Geacu, *Județul Galați. Dicționar*, p. 77.

¹⁸ Era în activitate și la 1809. Cf. Constantin N. Tomescu, *Biserica din principatele române*, p. 69.

¹⁹ Atât preotul Toderășcu Toma, cât și tatăl său, preotul Alexandru Toma, sunt menționați ca preoți activi și în catagrafiile din 1832, 1836, 1838 și 1846. Apud ing. Dumitru Lețcae, ing. Teodor Țuchel, Niclae Lețcae, *Date monografice despre Crăieștii de Covurlui, jud. Galați, com. Vârlezi*, ms. dactilografiat, f. 112 (se află în păstrare la familia preotului Alecu Nistor din Galați. Manuscrisul mi-a fost încredințat spre cercetare la 1 aprilie 2011 de dna prof. Adina Șuşnea, Liceul de Muzică din Galați, pentru care îi mulțumesc și pe această cale). Preotul Toderășcu este aceeași persoană cu *Teodoru Toma*, preot slujitor la Crăiești și în ianuarie 1865. *Arhiva Protopopiatului Galați*, dosar nr. 5/1865, f. 2-3. Doi ani mai târziu (1867) se transferă la parohia Costi, jud. Covurlui. Cf. *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare generale, dosar nr. 726/1867. La începutul anului 1868 enoriașii din Crăiești cereau revenirea preotului Toma la fosta parohie, dar solicitarea lor nu se aprobă. Cf. *Arhiva Protoieriei Galați*, dosar nr. 233/1868, f. 1.

²⁰ Neculai Nistor primește în anul 1849 hirotesia întru duhovnic. În acest sens, Episcopul Kesarie Sinadon, într-o adresă din 14 aprilie 1849 către protoierul de Covurlui, scria: „... Pe preotul Neculai Nistor

din sat(ul) Crăești, acel protopopiat, recomandat că ar fi cu bună purtare, să-l trimiți la Episcopie spre a se citi molitva după cuviință și a i să slobozi și canonicasca carte a duhovniciei". Vezi Arhiva Protopopiatului Galați, dosar nr. 2/1849, f. 19.

²¹ Despre dascălul Toader Sava vezi ing. Dumitru Lețca, ing. Teodor Țuchel, Niclae Lețca, *Date monografice*, f. 106, 108.

²² Stan Sava era primul preot la biserica Sf. Nicolae, în 1809, urmat de Alexandru Toma. Vezi Constantin N. Tomescu, *Biserica din principatele române*, p. 69. A trecut la cele veșnice înainte de anul 1832, întrucât în catagrafia acestui an este înregistrată preoteasa Safta, văduva preotului Stan Sava. Cf. ing. Dumitru Lețca, ing. Teodor Țuchel, Niclae Lețca, *Date monografice*, f. 182.

²³ Era fiu lui Vasile Buhoci, nu al lui Ștefan, cum scrie greșit în catagrafie. Vezi ing. Dumitru Lețca, ing. Teodor Țuchel, Niclae Lețca, *Date monografice*, f. 135. Dar și autorii monografiei satului Crăești consideră eronat că preotul Gheorghe s-a născut în 1824. Evident că era născut cu mult mai înainte, de vreme ce era preot în 1831, potrivit catagrafiei de care ne ocupăm. Slujea la aceeași biserică și la începutul anului 1865. *Arhiva Protopopiatului Galați*, dosar nr. 5/1865, f. 2-3 (Listă a preoților aflători în fiecare comună din Plasa Horincea, întocmită la 28 ianuarie 1865). Este bunicul compozitorului și profesorului de muzică Ioan Bohociu. Vezi ing. Dumitru Lețca, ing. Teodor Țuchel, Niclae Lețca, *Date monografice*, f. 71, 135.

²⁴ Preotul Ioniță Bâlcu, fiul preotului Ștefan, slujea la biserica Sf. Voievozi înainte de 25 februarie 1828, dată când solicita domnitorului Ioniță Sandu Sturza să fie scutit de dări, pentru că „de multă vreme - au aflat slujind poroncilor gospod și a pământului”. Cf. *Documente răzăsești*, I, Bârlad, 1932 – 1933, p. 90-91. Slujea la aceeași biserică și la începutul anului 1865. *Arhiva Protopopiatului Galați*, dosar nr. 5/1865, f. 2-3. Avea rangul de sachelar, ceea ce înseamnă că era un preot merituos. Ing. Dumitru Lețca, ing. Teodor Țuchel, Niclae Lețca, *Date monografice*, f. 60.

²⁵ Este menționat ca slujitor la 1824. Ing. Dumitru Lețca, ing. Teodor Țuchel, Niclae Lețca, *Date monografice*, f. 57-58.

IONEL NECULA

O gazetă tecuceana în ediție anastatică

Pentru cei ce-și propun reconstituirea istorică a vieții culturale dintr-un areal geografic și-și impun să refacă devenirea lui spirituală, așa cum s-a derulat într-un anumit moment al evoluției sale istorice, consultarea publicațiilor ce-au ventilat cronotopul (cronos-timp, topos-spațiu) respectiv rămâne o sursă obligatorie și imperativă. Sunt mai multe feluri de a vorbi despre o revistă de cultură, despre rolul ei în epoca pe care a circumscris-o, despre importanța ei în viața unei comunități și despre semnificația ei peste timp, dincolo de conjuncturile episodice ale apariției ei. Am în vedere, bunăoară, volumul Marilenei Donea, autoarea volumului consacrat revistei **Ateneu** în primele patru decenii de apariție (1964-2004) și volumul semnat de Al. Husar despre nevrozata revistă de dreapta **Meșterul Manole**. Ambele lucrări menționate aici sunt construcții laborioase, carbonice și articulate care reconstituie traseul acestor reviste, funcția lor catalitică și rolul lor în ansamblul evoluției culturale românești. În cuprinsul lor sunt inventariate problemele vehiculate în conținutul lor, direcția și curentul cultural creditat, galeria colaboratorilor și toate ideile care ventilau epoca.

Sigur că acest gen de alcătuirii livrești sunt utile, endemice și referențiale pentru toți cercetătorii unui areal geografic, dar ele închid în paginile lor și un crâmpeli din evoluția generală a culturii și a înfrigurărilor noastre. Reconstituie în dimensiuni reduse și câte ceva din zbaterele spiritului românesc în efortul său de a-și găsi împlinirile optative, și identitatea de sine, în liniile sale esențiale. **Familia, Gândirea, Astra, Ateneu, Viața Românească** și încă multe-altele n-au fost numai niște efemere zvâcniri circumscrise unor spații culturale închise, juxtapuse unor delimitări teritoriale exacte, dar indicau și câte ceva din oportunitățile culturii românești, aproximau ora exactă a frământărilor noastre de spirit, arătau sensul și direcția de evoluție a procesărilor culturale.

De asta spun, orice monografie circumscrisă personalității unei reviste de cultură reprezintă și un act de dezarhivare a potențialului cultural românesc, așa cum s-a structurat în diferite momente ale devenirii noastre istorice. Căci importanța unei reviste de cultură nu rezultă doar din mișcarea de idei pe care o generează, din diagrama problemelor ventilate, ci și din climatul cultural pe care îl induce, din atmosfera febrilă pe care o presupune. O revistă de cultură este, sau trebuie să fie, o instituție, un club de dezbateri, unde se pun la cale proiecte, se alcătuiesc cuprinsurile numerelor de

revistă, se pun la cale polemici și se discută ultimile noutăți în domeniu. Multe reviste organizează șezători literare, conferințe publice și inițiază premii, diplome și alte recunoașteri pentru colaboratorii mai activi.

Revenim, așadar, din ce în ce mai frecvent la vechile reviste de cultură și-n cercăm, să reconstituim, din consultarea lor, viața culturală de altădată, ideile ce s-au activat într-un orizont geografic bine delimitat. Căutăm vechile colecții și rămânem zile întregi prin marile biblioteci publice pentru a le răsfoi paginile îngălbenite, înfiorându-ne de parfumul unei lumi uitate, arhivată în istorie și-n documente de epocă. Admitem însă că monografiile apărute, chiar cele alcătuite scrupulos și-ntr-o formulă exemplară, nu elimină cercetarea directă a vechilor colecții și adăstarea analiștilor prin marile biblioteci publice.

Singurul mod de a simplifica travaliul criticilor, a cercetătorilor interesați de arabescurile gândului - difuzat prin intermediul vechilor reviste de cultură - este reeditarea lor în formă anastatică, în volum, reproducerea lor sub formă de carte, număr cu număr și pagină cu pagină, laolaltă cu decorațiile și cu toată iconografia procesată de vechea cărturărimă. Transpunerea lor sub formă livrescă și introducerea în circuitul general al cărții optimizează actul de cercetare, mai cu seamă din partea celor din provincie, înlătură drumurile lungi și obositoare, cazarea prin hoteluri sordide și costisitoare, cheltuielile imense pe care le implică operația de consultare directă a colecțiilor aflate în depozitele marilor biblioteci. Din nefericire, exact genul acesta de transpuneri sunt rare, de cele mai multe ori endemice și cu o restrânsă circulație publică.

Așa stând lucrurile, nu ne mai surprinde că puținele realizări în domeniu aparțin, de regulă, unor inițiative provinciale, pentru că ei în primul rând, cercetătorii din provincie simt nevoia acestor ediții anastatice, care să-i scutească de drumuri lungi, obositoare și de cheltuieli împovărătoare. Dintre realizările mai cunoscute mă gândesc, bunăoară, la ediția anastatică a revistei **Florile Dalbe**, prima revistă de cultură apărută după Războiul Reîntregirii, în Bârlad, la 1 ianuarie 1919 sub veghea unui colectiv redacțional din care făcea parte Al. Vlahuță, George Tutoveanu, Tudor Pamfile și Mihai Lungeanu - un proiect ambițios din care au apărut 23 de numere, dar și-a încetat apariția repede, în decembrie 1919, și, la fel, am în vedere ediția anastatică a revistei bârlădene **Graiul nostru**, realizată de Elena Monu și Elena Popoiu și apărută la Editura Sfera din Bârlad în anul 2011.

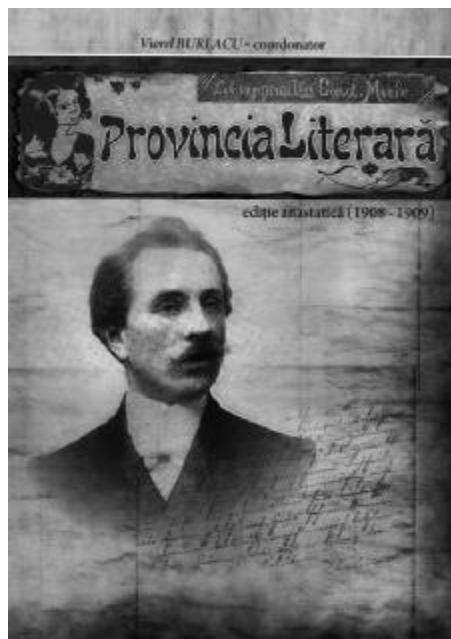
Bănuiesc că au mai fost și alte inițiative de acest gen, în alte localități ale țării, de care nu avem știre dar salutăm bucuroși orice alte proiecte de această natură, oriunde s-ar întâmpla să apară.

Cu atât mai mult salut inițiativa lui Viorel Burlacu, de a alcătui o ediție anastatică a efemerei reviste tecucene **Provincia literară** care a apărut la 4 martie 1908 și-a avut un parcurs episodic, până la nr.9 din 20 august 1908. Conducătorul ei era poetul Constantin Muche, care trecuse prin școala de gimnastică a lui Ștefan Velescu și ținea orele de sport la gimnaziul din Tecuci. Cum în anul școlar următor, 1908-1909, a fost transferat la Botoșani, a luat și revista cu el și-a încercat - tot așa, cu zbateri și cu zel - să-i asigure supraviețuirea și în noua locație botoșăneană.

N-au mai apărut decât trei numere, ce s-au adăugat la cele 9 apărute la Tecuci, după care a dispărut definitiv din peisajul publicistic românesc, dar faptul că redactorul ei șef a activat o vreme în redacția unor reviste mondene din București, l-a ajutat să confere și revistei de la Tecuci o notă de frivolitate, de șaradă, de divertisment. Era probabil un truc prin care spera să câștige opțiunile cititorilor și chiar a reușit o vreme, în primele numere, când redacția primea scrisori de încurajare din Brăila, din Vaslui, din Bârlad, din Craiova și din alte localități. O vreme se mândrea cu colaborarea poetei Alice Călugăru, care-și trimitea colaborările din Paris, unde ducea o viață libertină și lipsită de prejudecăți, ceea ce îi va grăbi și sfârșitul nebulos, undeva prin preriile Americii Latine. Nimeni nu știe cu exactitate unde, când și în ce împrejurări. A fost, oricum, cea mai importantă colaboratoare a revistei și redacția avea toată îndreptățirea să se mândrească, nu atât cu numele ei, cât cu orașul de unde-și trimitea corespondențele. Ceilalți colaboratori - oltenii N. Burlănescu-Alin și I.C. Popescu-Polycllet, Neli Cornea din Bacău, H. Coșoi și Al. M. Gheorghiu, nu străluceau nici ei decât printr-o mediocritate stânjenitoare

În nr.9 al revistei, în medalionul consacrat lui Vasile Gheorghiu este evocată împrejurarea care-a dus la apariția revistei; Apărută în condiții aleatorii, a rămas marcată de această meteahnă pe toată durata apariției sale.

Ediția anastatică realizată de Viorel Burlacu la Editura Grapho Press din Tecuci reprezintă un util instrument de lucru pentru toți cei interesați de trecutul cultural al Tecuciului și o formă de valorificare a patrimoniului cultural lăsat moștenire de înaintași. Că această moștenire nu confirmă exigența așteptărilor noastre, nu mai e vina alcătuitorului, care a depus un mare efort pentru realizarea acestei ediții de excepție. Il felicităm pentru izbândă și-i propun să continue această acțiune până la transpunerea tuturor publicațiilor tecucene în ediții anastatice asemănătoare. Când această inițiativă va epuiza întregul fond publicistic priticat în zarștea spațiului de cultură tecucean, atunci putem spune că avem la îndemână întregul instrumentar care să ne permită reconstituirea frământărilor de spirit ce-au ventilat ostrovul tecucean în diferite momente ale evoluției sale.

Tudose TATU

BURICUL TÂRGULUI GALAȚI DE LA 1821 LA 1860 (II)

Însumate observațiile de mai sus (din numărul trecut al revistei) ne duc la concluzia următoare. Planul în discuție este o copie a planului original alcătuit de Ignat Rizer în cursul anului 1860 și înaintat *Onorabelului Consiliului Municipal de Galați* în data de 2 dechembrie 1860, copie pe care doar s-a înscris de către inginerii antreprizei, traseul canalizării orașului.

Astfel se explică și lipsa denumirii a nenumărate artere de circulație care ar fi existat pe planul original, cât și multe discrepanțe în ce privește denumirea unor străzi, al căror nume nu se regăsește în nomenclatura alcătuită de Ignat Rizer, în care se indică extrem de precis, lungimile, lățimile cât și suprafața în stâneni a fiecărei ulițe a orașului la 1860.

În acest caz un alt document ne vine în ajutor:

Un „*Proces verbal*„ din „*Anulu 1863 luna dechembrie în 20 de la Galați*„,

Numirea veche

Modificațiunea nouă

1. <i>Ulița Sf. Arhangeli și Pandia</i>	<i>Strada Schoolei</i>
2. <i>Ulița pe lângă malu, Mihai Vodă și Cucoșu</i>	<i>Michaiu Bravulu</i>
3. <i>Ulița Protopopu</i>	<i>Strada Bulevardului</i>
4. <i>Piața de paradă</i>	<i>Piața Ștefan cel Mare</i>
5. <i>Ulița Vadu Ungurului</i>	<i>Calea Bârladului</i>
6. <i>Ulița Vadului și Șosiaua Poștei</i>	<i>Ceres</i>
7. <i>Ulița Tecuciului și parte a Mavromolului</i>	<i>Calea Tecuciului</i>
8. <i>Piazza Medianul vechiu</i>	<i>Piazza Negri</i>
9. <i>Ulița Schelii</i>	<i>Strada Portului și Calea Basarabiei</i>
10. <i>Ulița Lungă</i>	<i>Callea Traian</i>
11. <i>Ulița și Vadu Politiei</i>	<i>Sf. Arhangeli</i>
12. <i>Ulița Poșta Nouă</i>	<i>Strada Zimbrului</i>
13. <i>Ulița de privitu</i>	<i>Strada Vulturului</i>
14. <i>Ulița și Vadu Caracudă</i>	<i>Strada Deciană</i>
15. <i>Gura Vadului</i>	<i>Bel Vedere</i>

Dacă planul menționat de Paul Păltânea ar fi fost alcătuit în 1873, în mod neapărat ar fi trebuit să conțină denumirile noi, modificate, și nu pe cele vechi.

În plus la 1863 observați că se utiliza termenul nou de Stradă și nu cel vechi de Uliță de care este plin planul.

Pentru eventualii cărcotași și denumirea de Piața Rizer de care s-ar putea lega, îi anunțăm cu deosebit respect să caște bine ochii, fiindcă aceasta este înscrisă pe plan de cu totul altă mână, caracterele folosite la toate celelalte străzi diferind complet.

O ultimă observație, cireșa pe tort, dacă vreți!

Nu apar nici două dintre punctele de reper veșnice ale istoriei și devenirii edilitare a orașului: Cimitirul Eternitatea înființat la 1865 și în primul și în primul rând rețeaua de cale ferată dată în funcțiune la 1870.

Ba mai mult, nici măcar biserica grecească a cărei piatră fundamentală a fost așezată la 6 august 1866 și sfințită la 17 decembrie 1872.

Totul indică faptul că planul este o copie după planul lui Ignat Rizer de la 1860.

Punct.

Dacă cumva Aghiuță sau Ucișă-l Toaca își va mai băga cumva coada în daraverile istorice, aducem mărturia primului istoric al Galaților, cel citat de toți în lipsă de studiu, anume Moise N. Pacu

Profesorul și politicianul conservator menționează într-o notă de subsol, repetăm într-o notă de subsol acolo unde nimeni nu se cam uită, la **pag.93** din volumul **Cartea Județului Covurlui**, un lucru esențial privitor la identificare hărții.

Nota se refera la suprafața orașului de 1 221 hectare în anul 1890.

„*După planul topografic din 1860, lucrat de inginerul Rizer între anii 1838-60, și care se găsește la oficiul tehnic comunal, întinderea orasului e de 2 050 000 stâneni pătrați.*

Se mai găsește în oficiul tehnic și un contur de plan din 1858.

Adică planul cel mai exact e cel ridicat sub îngrijirea „Companiei apelor; mai există încă un plan lucrat în editura tipografiei G. Bălășescu, al cărui autor e L-colonel de marină Drăghicescu.”

ecouri la teme: Un altfel de Faust? (II)

Brucan, eminență sau oracol?

Cel care avea să devină șef al radioului și televiziunii, pentru că a ocupat și acest post după întoarcerea de la Washington, își trasa deja, în anii 60, viitorul de observator și analist. ”Ah - reclama la televiziune! Inexorabilă, ea întrerupe din sfert în sfert de oră drama cea mai zguduitoare, programul politic cel mai captivant, viziunea desfășurării evenimentului internațional cel mai senzațional.... Tot, absolut tot ce apare pe ecran e datorat bunăvoinței diferitelor firme și trusturi, care plătesc emisiunea și, se înțelege, n-o fac de dragul artei...”, scria el în cartea despre America. ”Lumea, în această viziune americană, este un proces de vânzare- cumpărare, în care factorul determinant este dolarul.” Sau-”Muncitorul nu vede decât detaliul pe care este chemat să-l îndeplinească, niciodată însă ansamblul, el nu are niciun cuvânt de spus în organizarea muncii... Trebuie deci produs , pe scară de masă, omul care să se integreze fără niciun fel de opinie într-o muncă lipsită de bucurie, de orice participare afectivă. Omul trebuie să se integreze ca un șurub perfect standardizat și filetat ce poate fi foarte ușor înlocuit. Producția în serie a acestor oameni revine sectorului specializat în modul de viață american denumit ”mass culture”... Mass culture este destinată consumului ca și guma de mestecat. Calitățile ei estetice se exprimă mai mult prin ambalaj decât în produsul propriu-zis. Unul din experții americani spunea că misiunea ”culturii de masă” este ”de a predigera arta pentru spectator, a-l scuti de efort și a-l prescurta calea către plăcerile artei, înlăturând ceea ce este în mod necesar dificil în arta adevărată”. Dacă la această înlesnire adusă consumului se adaugă înlesnirea cu care se produce acest gen de marfă (prin standardizare și repetiție), atunci se înțelege ușor creșterea ei fenomenală și totodată înfrigorătoare.”

Cartea poate fi considerată un document de bază pentru măsurile cu care, mai târziu, conducătorul suprem, cel preaîmpușcat, a croșetat educația politico-ideologică și cu care a împletit cultura acestui popor. Din fericire pentru cei interesați, există și ce a scris Silviu Brucan după Revoluție, așa că analizele se pot baza pe comparații ușoare. Pe mine m-a interesat numai cartea soților reveniți din America după o perioadă în care au reprezentat diplomatic România și au acumulat suficiente date necesare exemplelor negative pentru cursurile de socialism științific pe care le-au predat .

”Ziarele americane se bazează mult pe rețeaua de corespondenți, deoarece corespondentul reprezintă pentru cititor un ”martor ocular”. Chiar atunci când știrea este fabricată la Washington, se apreciază că este mai potrivită ca ea să fie lansată dintr-un centru îndepărtat de către un corespondent. Doar nimănui nu o să-I treacă prin cap că ea provine de la Departamentul de Stat”, se afirmă în carte. După câteva decenii, Brucan era analist pentru un post de televiziune. Le-o fi împărtășit din experiența sa americană realizatorilor de la știri? Sau le-a dezvăluit amănunte din altă experiență, cea de șef peste radioul și televiziunea din perioada lui Gheorghe Gheorghiu Dej? În mărturisirile sale ”oracolul” se prezintă ca opozant al lui Ceaușescu, urmărit de securitate și negociator la nivel înalt al schimbării. Gurile rele spun însă că el a fost cel care a insistat ca Ceaușescu să fie neapărat împușcat. O întreagă rețea de mistere și zvonuri, de presupuneri și interpretări se poate țese în jurul acestui ”Faust” autohton. N-a fost doctor, dar a predat în învățământul superior, a conferențiat și a publicat cărți în străinătate, a jonglat cu diplomația pe două continente, și-a păstrat tinerețea minții la vârsta senectuții, devenind analist politic în capitalismul românesc, după ce fusese diplomat și om de presă în socialism... Indiferent câte necunoscute există în biografia lui Silviu Brucan, el rămâne un personaj. Deținea așadar adevăruri, sau dimpotrivă minciuni, care l-au îndreptățit în proprii ochi să se considere deasupra aceluia ”stupid people” pus mereu la colțul istoriei. De ce nu l-am asimila unui personaj celebru? Chiar dacă aducerea acestui personaj pe meleagurile românești pare atât de... originală. Dar nu astfel suntem și noi?

Katia Nanu

Ion MORARU - Galați

S-a făcut lumină-n sat!

De la oraș și pân la sat,
Nu-i calea chiar așa de lungă
Dar, zeci de ani am așteptat
La noi lumina să ajungă.

Fiind sărac, lipsit de bani,
Eu n-am simțit ce-i bunăstarea
Și-am folosit, de ani și ani,
Opațul și lumânarea.

Mă bucur azi nespus, decât
Că-n anul ăsta greu, de criză,
Nu mi-am permis mai mult de-atât:
Un bec în cameră și-o priză.

Aprins-am, vesel, becul nou
Și ca să scap de frig și ger,
Am pus în priză un reșou
Să simt și eu că sunt boier!

În mine inima-mi exultă,
Bojdeuca-mi e-un palat regal,
Lumina e așa de multă
Precum la...,balul de cristal”!

Când îmi veți sta, cerniți, de gardă,
Ca STYX-ul eu ușor să-l trec,
Aș vrea la căpătâi să-mi ardă,
În loc de lumânări,...un bec!

.....

Da-n toiul nopții reci, cu stele,
Lumina, deseori, dispăre
Și, supărat pe toate cele,
Aprind din nou o lumânare.

La Paști, când popa-a spus să vină
Creștinii ca să ia lumină,
Eu, om bătrân, puțin zevzec,
M-am dus ca să mi-o dea...la bec!

Și nu mă vaiet nicidecum
Dar, mi-a călcat în bătătură
Deunăzi, obosit de drum,
Poștașu-n mână cu-o factură.

Și constatat-am, cu stupoare,
Uitându-mă atent la ea,
C-avea înscrisă o valoare
Cam cât o pensie de-a mea!

Și-atunci, am început să-njur
Cerând, urgent, o debransare
Și, tot cotrobăind prin jur,
Noroc de-un muc de lumânare!

Dar, auzit-am azi, în zori,
Prin sat, cu toată întristarea,
O veste ce-mi dădu fiori:
Că se scumpește...lumânarea!

Și-atunci, sărac în ăst cătun,
Flămând și-ades lipsit de straie,
M-am resemnat: e tot mai bun
Opațul cu seu de oaie!

P.S.

Dar, de atunci, mă-ntreb mereu:
De unde se procură...seu?!

Radu MOȚOC

EPAMINONDA BUCEVSKI (1843 - 1891)

Îndemnat de fratele său Dionisie - medic veterinar, stabilit la Giurgiu, unde se însurase cu nepoata omului politic Serurie, pictorul intenționează în 1879 să vină în România. În această perioadă, este vizitat la Viena de Vicențiu Babeș, care rămâne încântat de subiectele istorice și naționale abordate de pictor: o schiță pentru poezia *Deșteaptă-te române*, o compoziție reprezentând *Păstorul întristat*, după balada populară, o alta intitulată *Colinda*. Babeș scrie un articol în *Familia* în care afirmă:

„Consistoriul din Cernăuți i-a dat titlul de pictor al său, dat nu și pâine. ...Cine nu cunoaște soarta pictorilor artiști la români și anume la cei de sub Austro-Ungaria?”

Mitropolitul Bucovinei și Dalmației, Silvestru Morariu, îl invită în 1880 la Cernăuți, unde „afară de portretul excelenței sale, vor fi de reînnoit și portretele episcopilor”, câștigul pictorului cifrându-se la 1.000 de florini. Aceste comenzi au fost onorate de Bucevski în 1875, când execută portretele mitropoliților: Teofil Bendella și Teoctist Blajevici, aflate în palatul mitropolitan din Cernăuți, ca și pe cel al episcopului Daniel Vlahovici (aflat în posesia doctorului Eusebiu Isopescu) și al arhimandritului Hedeon Constantinovici, egumenul Suceviței.

Portretele bunicilor săi paterni și materni, precum și alte portrete de familie, țin de aceeași epocă.

În 1876, călătorește la München și în Italia, ceea ce va contribui la cristalizarea tendințelor clasice în pictura sa.

Un an mai târziu, ajunge la Paris de unde se întoarce la Viena. Aici, este acceptat ca membru al societății artistice *Albrecht Dürer*, care primea doar artiști consacrați. Bucevski își împarte activitatea între lucrările din Bucovina și atelierul său din Viena.

Din 1881 începe prietenia cu compozitorul Ciprian Porumbescu, care îl vizitează la atelier și pe care îl ajută financiar. În 1881, fiind la Cernăuți, Bucevski are ocazia să cunoască în palatul mitropolitan, în care locuia ca oaspete al lui **Silvestru Morariu, pe episcopul Melchisedec**

Ștefănescu, cu studii teologice la Kiev, revoluționar la 1848, membru al Divanului ad-hoc, unionist înfocat, academician, ministru în cabinetul Kogălniceanu și care a fost pasionat toată viața de istoria românilor.

Episcopul Melchisedec este descoperitorul *Evangheliarului*, manuscris dăruit în 1473 de Ștefan cel Mare mănăstirii Humorul. Pe ultima pagină se află un portret al voievodului, făcut de un pictor contemporan după natură, și care schimbă cu totul imaginea tradițională de schimnic sau de Christ pe care i-o atribuia Gheorghe Asachi, Lecca și alți pictori. *Evangheliarul* înfățișează un rubicoid, ras, doar cu mustați, athletic corp, corespunzător descrierilor făcute de cronicari. Faptul a trezit senzație.

Melchisedec vorbește despre pictor cu respect ca despre un om care cunoaște în profunzime arta, drept pentru care istoricul îl însărcinează să scoată facsimile și desene de pe această *Evanghelie*, ceea ce reprezintă albumul de opt piese aflate astăzi la Biblioteca Academiei. Acest album este prezentat de Melchisedec la Academie în 2 noiembrie 1881 sub formă de memoriu. În acest memoriu se afirmă că Bucevski a descoperit ulterior, la mănăstirea Putna, pe un aer brodat, dăruită mănăstirii de Ștefan, alt portret al voievodului, comunicând acest lucru academicianului Nicolae Ionescu din Iași.

Se cunoaște opoziția lui Hașdeu față de noua descoperire care răsturna iconografia istorică tradițională și intervenția lui Ion Ghica, președintele Academiei. Ministrul Instruțiunii Publice din acea perioadă, totodată și secretarul general al Academiei, V. A. Urechia, face demersurile necesare pe lângă ambasadorul român la Viena, Bălășeanu, pentru invitarea lui Bucevski în țară.

În perioada 20-23 decembrie 1881, artistul este consultat pentru lucrarea de restaurare a bisericii Sf. Neculai domnesc din Iași, ctitorie a lui Ștefan cel Mare, și, în al doilea rând, în problema portretului lui Ștefan cel Mare, în vederea comenzii deja efectuate lui Fremier pentru statuia ecvestră din fața Palatului Administrativ ieșean.

REVISTA

DIRECTOR:
SERGIU DUMITRESCU

Tematici

Numărul 135
Kierkegaard

Numărul 136
Kerkoporta

Numărul 137
Benzi desenate

EDITOR:
CONSILIUL JUDEȚULUI GALAȚI
CENTRUL CULTURAL "DUNĂREA DE JOS"

Suflet
cătore suflet!

Redactor-șef: Florina ZAHARIA

florina.zaharia@ccdj.ro

florinazaarina@yahoo.com

**Secretar de redacție, layout,
documentare:**

a.g.secară

adi.secara@ccdj.ro

secaradi@yahoo.com

Rubrici:

Pr. Eugen DRĂGOI, Eugen HOLBAN,

Ion HORUJENCO, Petru IAMANDI,

George LATEȘ, Radu MOȚOC,

Katia NANU,

Ionel NECULA, Nicoleta ONOFREI,

Vasile PLĂCINTĂ, Mitruț POPOIU,

Corneliu STOICA, A. VELEA

Culegere și corectură:

Laura DUMITRACHE

Realizarea copertelor:

Eugen UNGUREANU

Coperta I și IV:

Lucrări Clasa de Pictură și Grafică a

Școlii de Arte

ISSN: 1583 - 0225

Adresa: Strada Domnească nr. 61, Galați

cod 800008; tel/fax: 0236/418400; 415590

e-mail: office@ccdj.ro www.ccdj.ro

**Responsabilitatea pentru grafie,
conținutul opiniilor, argumentelor sau
părerilor aparține, în exclusivitate,
autorilor. Materialele primite, publicate
sau nepublicate, nu se înapoiază.
Redacția revistei nu împărtășește
întotdeauna ideile conținute în textele
publicate. Fotografii din arhiva Centrului
sau alte surse, precizate când este cazul.**

**Alte detalii despre activitatea Centrului
Cultural Dunărea de Jos Galați pot fi
aflute pe pagina web a instituției ([http://
www.ccdj.ro/](http://www.ccdj.ro/)) ori pe adresa de facebook
Ccdj Galati. Adresa on-line a revistei și
arhiva parțială se găsesc pe aceeași
adresă web.**

**Revista Dunărea de Jos este membră
APLER (Asociația Publicațiilor Literare
și a Editorilor din România)**

PARTE ȘI ...PARTY

Premiera mondială a piesei „Ai carte, ai party!”, adaptare după un text de Victor Cilincă (pe afișul care nu minte scrie „scenariu: Victor Cilincă și Eugen Dan Drăgoi”), a avut loc vineri, 29 martie 2013, la Teatrul Muzical Nae Leonard, în regia lui Radu Horghidan și cu muzica lui Eugen Dan Drăgoi. De fapt au avut loc în acea zi două spectacole, subsemnatul fiind prezent la primul, de la orele 11...

A rezultat un show care se situează undeva între musical de pe Broadway (sic!) „pentru tineret” și revistă, mesajul bulversând cum trebuie publicul țintă, într-o manieră postmodernistă.

Tânărului spectator i se pune în față o oglindă, montarea având leit-motiv obsedanta televiziune, noile media, inclusiv internetul: nu întâmplător „corifeul” moderator (interpretat dinamic de către Adrian Țurcanu) apare de mai multe ori în cadrul unui mic ecran sugestiv (de butaforie), iar zânele se orientează prin GPS ori cu ajutorul „goagălului”...

Așadar, un basm răstălmăcit post modern, în care, filosofic, se demonstrează sau se sugerează că negrul poate fi alb (zmeul, interpretat cu destule nuanțe de rigoare de către Alexandru Dobre, numai bun de generic, chiar și pentru cea mai pretențioasă soacră, ar mai fi putut face cu ochiul auto-referențial la condiția sa ontologică profund rea! - altfel, a avut printre cele mai echilibrate și credibile interpretări), că Făt-Frumos (Daniel Nistor) poate fi „băiat de băiat”, poate mai afemeiat decât s-ar putea imagina, de un egoism caraghios, extremist, surd la chemările Zănei cele bune (ținuta office a acesteia - Gabriela Apostolache - și aluziile ne trimit cu gândul mai degrabă la o femeie politician, care și ajunge într-un final „consilier” în împărăție, decât la o Mary Poppins!), zână care vrea să o salveze pe Frumoasa Adormită, o prințesă pisicată și fără orizont... (doar toată viața fusese închisă! Fără nici o aluzie la interpretă, Mariana Pistică, pe care rolul nu prea apucă să o pună în evidență)...

Zîna cea rea (Cristina Diaconu) este favorizată atât de... partitură, cât și de dezinvoltură, dând, ca și Zmeul, multidimensionalitate marii taine a Malițiozității, amintind de Mefisto al lui Goethe, cel care spunea că sfârșește prin a face bine, chiar făcând răul...

În ultimă instanță, reușita spectacolului (despre textul în sine este o altă poveste, splendoarea literară fiind sacrificată pe altarul fabulei scenice) constă în echipa coordonată de către Radu Horghidan, în entuziasmul și talentul actorilor, muzica originală (mi-a plăcut mult solo-ul Zmeului) combinată cu șlagăre și pseudo-șlagăre parodiate cât se poate, totul fiind transpus într-o nesfârșită emisiune de televiziune din care facem parte știind sau nu... Un concurs de cultură generală sau de incultură sau pseudo-cultură la care dacă nu joci, evident că nu ai nicio șansă să câștigi!

Cei mici (și copiii din noi, chemând criticii și cârcotașii la joacă, dans și cântec!), empatizând cu povestea și personajele ei, au răsplătit cu binemeritate aplauze finalul cu happiness, unde toată lumea râde, cântă și dansează...

Mai adăugăm la caseta tehnică scenografia - Gheorghe Andreescu; grafică: Rodica Gherghinoiu. Împăratul a fost la matineu Mitică Belciugan, împărăteasa Elisabeta Romilă (împovărați de grijile Împărăției, nu prea s-au mișcat de pe scaunele lor din spatele scenei!). Ținând cont că avem de-a face parțial cu o dublă distribuție, vrăjitoarea cea bună ar mai putea fi (și sunt!) Adina Lazăr, cea rea Geanina Sion, prințesa Roxana Dobre și împăratul Paul Buța.

a.g.secară

DUNĂREA DE JOS

134 aprilie - *Toate pânzele sus*

Galați, cod 800008, str. Domnească nr. 61
Tel/fax: 00-40-236-418400; 00-40-236-415590
e-mail: office@cedj.ro - www.cedj.ro

